

РЕЗЮМЕТА
НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ
НА ДОЦ. Д-Р ЗОРНИЦА ДИМОВА СТОЯНОВА,
КАТЕДРА ИКОНОМИКА НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ, БИЗНЕС ФАКУЛТЕТ,
УНСС, ВЪВ ВРЪЗКА С УЧАСТИЕ В КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА
АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ПРОФЕСОР“ В ПРОФЕСИОНАЛНО
НАПРАВЛЕНИЕ 3.8 „ИКОНОМИКА“, НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „ИКОНОМИКА И
УПРАВЛЕНИЕ (АГРАРЕН И ЕКОЛОГИЧЕН МЕНИДЖМЪНТ)“, ОБН. В ДВ БР. 2 ОТ
07.01.2022 Г. , които не повтарят публикациите, представени за присъждане на
образователна и научна степен "доктор" и за заемане на академична длъжност "доцент"

I. Монографии и обособени части от монографии

1. **Стоянова, З.**, (2021), Устойчиво управление на водния сектор в България, ИК УНСС, ISBN 978-619-232-471-1

Stoyanova, Z., (2021), Sustainable Management of the Water Sector in Bulgaria, UNWE Publishing House, ISBN 978-619-232-471-1

Актуалността на проблемите на водните ресурси и свързаните с тях предизвикателства като засушаване, наводнения, замърсяване и др. налагат необходимостта от детайлно проучване на аспектите на устойчивото управление на водния сектор. Материалът в монографията е организиран в увод, 4 глави, заключение и приложения. В първа глава са представени и отразени различните виждания, съществуващи в съвременната литература за устойчивото управление на водния сектор, впитайки в тях управлението и финансирането по проекти, управлението на риска и теориите, свързани с прилагането на иновации за устойчиво управление на водите. Във втора глава са поставени методическите и методологически основи на изследване на устойчивото управление на водния сектор. Представен е изборът на методи и методология на изследването, етапите на проучване. Описана е общата методологическа рамка. Използвани са разнообразни количествени и качествени методи на изследване. Основните приложени количествени методи са корелационен анализ и анализ с обхват на данни (DEA). Използваните качествени методи са – аксиоматичен метод, метод на съпоставянето, анкетен метод, PESTEL и SWOT анализи. Третата глава е посветена на интегриран анализ и оценка на устойчивото управление на водния сектор. Първият параграф представя детайна оценка на водния сектор в България за периода 2010-2018 година като е направен анализ на показателите, отчитащи количественото и качествено състояние на водите. Специално място е отделено на финансовото подпомагане на водния сектор по ОПОС 2007 – 2013 и ОПОС 2014-2020, ос 1 Води. Осъществена е комплексна оценка на устойчивото управление на водния сектор чрез оценка на: (1) политиките и инструментите за постигане на устойчиво управление на водния сектор; (2) управлението и финансирането на проекти за постигане на устойчив воден сектор; (3) управлението на риска във водния сектор; (4) постигането на устойчив воден сектор чрез иновации. На базата на анализите, направени в трета глава, тя завършва с PESTEL и SWOT анализи.

В четвърта глава въз основа на цялостното изследване, осъществения анализ и разкритите възможности и проблеми са разработени конкретни предложения за постигане на устойчиво управление на водния сектор. Първият параграф поставя рамката на тази глава, като на базата на направената оценка на риска в трета глава са определени четирите типа риск по отношение на постигането на устойчиво управление на водния сектор, управлението на проекти във водния сектор и рисковете при внедряване на

иновации. В резултат на това в следващите три параграфа са представени конкретни мерки, свързани със стратегиите за справяне или намаляване на риска при управление на водния сектор, реализирането на проекти и внедряването на иновации в него. Заключението съдържа в обобщен вид основните идеи на разработката. В него е отделено място на представянето на потвърждаването на работните хипотези и възможността на разработката да бъде генератор на нови идеи за проучвания в областта на водния сектор. The urgency of the problems with water resources and connected with them challenges such as drought, flood, pollution etc. impose the need for a detailed examination of the aspects of the sustainability of water sector management. The issues in the monograph is organized in an introduction, 4 chapters, conclusion and appendices. The first chapter presents the authors' view, which could be meet in the actual literature on sustainable water management, participation in their management and project financing, risk management and theories, connected with the implementation of innovations for sustainable water management. In the second chapter is included methodological framework of the study. The method and methodology of the research, the stages of the research are also presented. The general methodological framework is described. A variety of quantitative and qualitative research methods were used. The main applied quantitative methods are correlation analysis and data envelopment analysis (DEA). The qualitative methods used are - axiomatic method, method of comparison, survey method, PESTEL and SWOT analysis. The third chapter is dedicated to the integrated analysis and assessment of sustainable water management. The first paragraph includes detailed assessment of the water sector in Bulgaria for the period 2010-2018 and an analysis of the indicators taking into account the quantitative and qualitative state of water. A special place is given to the financial support of the water sector under OPE 2007-2013 and OPE 2014-2020, axis 1 Water. The main one is a complex assessment of the sustainable management of the water sector through the assessment of: (1) the policy and instruments for maintaining the sustainable management of the water sector; (2) the management and financing of sustainable water sector management projects; (3) risk management in the water sector; (4) achieving sustainable water sector through innovation. Based on the analyzes in the third chapter PESTEL and SWOT analyzes are prepared.

In the fourth chapter on the basis of the general research, based also on the analysis and results of the possible problems are developed proposals for sustainable management of the water sector. The first paragraph sets out the framework of this chapter. Based on the risk assessment established in the third chapter are determined the type of risk with regard to the management of sustainable water sector, project management and risk in the implementation of innovations. As a result next three paragraphs presents specific measures related to the strategies for dealing with or reducing the risk in the management of water sector, the implementation of projects and the implementation of innovations. The conclusion contains the main ideas of the monography. It provides statements about the confirmation of working hypotheses and the opportunity of the book in order to be a generator of new ideas for research in the field of water sector.

2. **Стоянова, З.,** Дойчинова, Ю., Кънчев, И., Атанасов, Б., Тодорова, К., (2019), Проектно управление за устойчиво развитие на водния сектор, София, ИК УНСС, ISBN 978-619-232-162-8

Stoyanova, Z., Doitchinova, Y., Kanchev, I., Atanasov, B., Todorova, K., (2019), Project Management for Sustainable Development of the Water Sector, Sofia, UNWE, ISBN 978-619-232-162-8

Тезата на разработката е, че проектното управление допринася за постигане на устойчиво развитие на водния сектор и е предпоставка за екологизацията му. Основна цел на монографията е да се оцени и анализира приложението на проектното управление на водния сектор и на тази база да се определят насоки и препоръки за подобряване на

процеса на управление на проекти във водния сектор. Разработката е организирана в четири глави. Първа глава съдържа теоретичните основи на проектното управление на водния сектор, характеристиките и специфичните особености на управлението на проекти и програми, особеностите на проектната дейност и проектния цикъл, интегрираното устойчиво управление на водния сектор. Във втора глава се прави преглед и оценка на екологичната политика за постигане на устойчиво развитие във водния сектор. В трета глава се анализира и оценява проектното финансиране и управлението на проекти във водния сектор в България. В тази част на разработката са представени и методическите и методологически основи на изследване на управлението на проекти във водния сектор. Насоките за усъвършенстване на проектното управление и финансиране във водния сектор в България са включени в четвърта глава. Препоръките са насочени към устойчиво развитие на проектното управление на водния сектор, приоритетите за усъвършенстване на проектното управление във водния сектор и намаляване на риска при управлението на водни проекти в България, направленията и възможностите за подобряване на проектното финансиране във водния сектор.

The thesis of the book is that project management contributes to achieve sustainable development of the water sector and is a prerequisite for ecologization. The main goal of the monograph is to evaluate and analyze the application of project management in the water sector and on this basis to determine recommendations for improving the process of project management in the water sector. The book is organized in four chapters. The first chapter contains the theoretical review of project management of the water sector, as it contains the theoretical basis of project management, characteristics and specific features of project and program management, features of project activities and project cycle, integrated sustainable water management. The second chapter presents and evaluates environmental policy to achieve sustainable development in the water sector. The third chapter analyzes and evaluates project financing and project management in the water sector in Bulgaria. In this part of the book are presented the methodological framework of the research. Recommendations for improving project management and financing in the water sector in Bulgaria are included in fourth chapter. The recommendations are aimed at sustainable development of project management in the water sector, priorities for improving project management in the water sector and reducing risk in water project management in Bulgaria, directions and opportunities for improving project financing in the water sector.

3. Дойчинова, Ю., Кънчев, И., **Стоянова, З.**, Митева, А., Станимирова, М. и др., (2013), Възможности на подхода "Лидер" за развитие на жизнеспособни селски райони и опазване на природните ресурси, ИК УНСС, стр.51-62, стр.80-87, стр.154-172, стр. 205-208, ISBN 978-954-644-433-2

Doitchinova, Y., Kanchev, I., **Stoyanova, Z.**, Miteva, A., Stanimirova, M. Et al, (2013), Possibilities of the "Leader" approach for development a viable rural areas and protection of natural resources, UNWE Publishing house, pp.51-62, pp.80-87, pp.154-172, pp. 205-208, ISBN 978-954-644-433-2

Общата селскостопанска политика създава нови възможности за развитие на всеки селски район, така че да използва своите конкурентни предимства, да използва и опазва природните си ресурси, да съхранява своите традиции и културно наследство. Активизирането на жителите на селските райони е основна предпоставка за реализацията на посочените по-горе задачи. Подходът ЛИДЕР е ефективно средство за динамизиране на развитието на селските райони чрез активизиране на местните жители за участие в решаването на локалните икономически, социални и екологични проблеми. Целта на разработката е да се изяснят методологическите въпроси на подхода за сближаване на различията в развитието на селските райони на основата на прилагането на подхода

ЛИДЕР. В разработката се оценява опита по създаване и утвърждаване на стратегии за местно развитие и на разнообразни форми на публично-частно партньорство и на тази основа се предлагат насоки за усъвършенстване на приложението на ЛИДЕР в нашата страна. В рамките на монографията, авторът е разработил пет параграфа. В параграф 1.5.1. подробно са разгледани характеристиките на основните модели на приложение на ЛИДЕР в ЕС. В параграф 1.6. местните инициативни групи са представени като форма на публично-частно партньорство и ключов фактор за реализацията на подхода ЛИДЕР. Параграф 3.4. подробно анализира процеса на създаване на местни инициативни групи в България, като в следващия параграф се оценяват проблемите по създаване на местните инициативни групи и разработването на стратегии за местно развитие. В параграф 3.7. е направена оценка на степента на развитие на местните инициативни групи в България.

The common agricultural policy creates new opportunities for the development of each rural area so as to use its competitive advantages, to preserve its natural resources, traditions and cultural heritage. Activation of rural residents is a key prerequisite for the implementation of the above tasks. The Leader approach is an effective tool for dynamizing rural development by activating local people to participate in solving local economic, social and environmental problems. The aim of the study is to clarify the methodological issues of the approach to meet the differences in rural development based on the implementation of the Leader approach. The book evaluates the experience in creating and approving strategies for local development and various forms of public-private partnership and on this basis are prepared recommendations for improving the implementation of LEADER in our country. Within the monograph, the author has developed five paragraphs. In paragraph 1.5.1. characteristics of the main models of Leader in the EU are discussed in details. In paragraph 1.6. local action groups are presented as a form of public-private partnership and a key factor in the implementation of the LEADER approach. Paragraph 3.4. analyzes in detail the process of establishing local action groups in Bulgaria, and the next paragraph assesses the problems of establishing local action groups and developing strategies for local development. Paragraph 3.7. includes an assessment of the level of development of local active groups in Bulgaria.

4. Щерев, Н., Благоев, Д., Харизанова, Х., **Стоянова, З.**, Гътовски, И., (2013), Динамика и структурни промени при производството на храни в България, ИК УНСС, стр. 25-35, ISBN, 978-954-644-533-9

Shterev, N., Blagoev, D., Harizanova, H., **Stoyanova, Z.**, Gatovski, I., (2013), Dynamics and structural changes in food production in Bulgaria, UNWE Publishing House, pp. 25-35, ISBN, 978-954-644-533-9

Поглеждайки назад в развитието на икономиката на страната се установяват няколко икономически сектора, които са структуроопределящи за цялата икономика. Те имат голямо историческо социално и икономическо значение за развитието на България. Основната хипотеза на книгата е, че състоянието и перспективите за развитие на структуроопределящите сектори в българската икономика са неразривно свързани с устойчив и динамичен растеж на цялата българска икономика. В рамките на настоящото изследване, авторът разработва в съавторство с доц. Харизанова – Бартос макроикономическата рамка и бизнес тенденциите в преработвателната промишленост. Разгледана е промяната в общата макроикономическа рамка в страната, промяната в икономическата и производствено-стопанска организация в българската индустрия, промяната в икономическата и производствена организация при производството на храни и напитки в страната.

Looking back at the development of the country's economy, several economic sectors have been identified that are structurally determining for the economy. They have great historical, social and economic significance for the development of Bulgaria. The main hypothesis of the book is that the state and prospects for development of the structural sectors in the Bulgarian economy are connected with sustainable and dynamic growth of the Bulgarian economy. In the framework of the present study, the author co-authored with Assoc. Prof. Harizanova - Bartos develops the macroeconomic framework and business trends in the manufacturing industry, the change in the general macroeconomic framework in the country and production organization in the production of food and beverages in the country.

5. Кънчев, И., Дойчинова, Ю., Митева, А., **Стоянова, З.** и др., (2014), Развитие на системата на трудовопроизводителните кооперации в България при условията на социалното пазарно стопанство на "Европа 2020", ИК УНСС, стр. 39—58, стр. 84-101, ISBN, 978-954-644-593-3

Kanchev, I., Doitchinova, Y., Miteva, A., **Stoyanova, Z.** et al., (2014), Development of the system of labor cooperatives in Bulgaria under the conditions of the social market economy of "Europe 2020", UNWE publishing house, pp. 39-58, pp. 84-101, ISBN, 978-954-644-593-3

Членството на България в Европейския съюз определя ориентацията на страната ни в съответствие с основните стратегически приоритети на Европа 2020, която цели постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. В тези условия трудовопроизводителните кооперации със своите иманентни характеристики на демократичност, доброволност и взаимопомощ са сред формите на организация, която създава възможности за включване на различни групи от граждани в осъществяване на дейности от общ интерес и увеличаване на техните доходи. Целта на разработката е да се изследват теоретико-методологическите проблеми на трудовопроизводителните кооперации и на тази основа да са разработи анализ на състоянието на дейността на системата на Националния съюз на ТПК и се определят стратегическите насоки за нейното по-нататъшно развитие за постигане целите на стратегия Европа 2020. В параграф 3.1. е представена нормативна база за функциониране на кооперациите от Националния съюз на ТПК. В параграф 3.2. са оценени на възможностите за създаване на кооперативни социални предприятия. В един от разработените параграфи е направен анализ на икономическото състояние на кооперациите от системата на НС на ТПК.

Bulgaria's membership in the European Union determines the orientation of our country in accordance with the main strategic priorities of Europe 2020, which aims to achieve smart, sustainable and inclusive growth. In these conditions, labor cooperatives with their immanent characteristics of democracy, voluntariness and mutual assistance are among the forms of organization that creates opportunities to involve different groups of citizens in activities of common interest and increase their income. The aim of the research is to study the theoretical and methodological problems of labor cooperatives and on this basis to develop an analysis of the state of the system of the National Union of TPK and determine strategic recommendations for its further development to achieve the strategy goals of Europe 2020. In paragraph 3.1. the normative base for the functioning of the cooperatives from the National Union of TPK is presented. In paragraph 3.2. are assessed the possibilities for establishing cooperative social enterprises. In one of the developed from the author paragraphs is made an analysis of the economic condition of the cooperatives from the system of the National Assembly of TPK.

6. Митева, А., Дойчинова, Ю., Кънчев, И., **Стоянова, З.** и др., (2017), Зелените работни места – средство за екологизация на българската икономика, ИК УНСС, стр. 30-45, стр. 125-145, стр. 183-190, ISBN 978-619-232-000-3

Miteva, A., Doitchinova, Y., Kanchev, I., **Stoyanova, Z.** et al., (2017), Green jobs - a tool for greening the Bulgarian economy, UNWE Publishing House, pp. 30-45, pp. 125 -145, pp. 183-190, ISBN 978-619-232-000-3

Европейският съюз се стреми да интегрира целите на стратегията за устойчиво развитие във всички свои политики. През 2006 г. ЕС обнови стратегията си за устойчиво развитие, а през 2009 г. беше лансиран пакетът от мерки в областта на енергетиката и климата, съобразно Стратегията Европа 2020. Идеята за екологосъобразна, конкурентоспособна, зелена икономика като принос към устойчивото развитие и ефективно използване на ресурсите е свързана със структурни промени в заетостта – пре моделиране на съществуващи работни места, закриване на други и/или възникване на нови. Европейският съюз играе значителна роля за формулирането и прилагането на политиката за насърчаване на зелените работни места. Основните цели на разработката са да се разкрият същностите характеристики на зелената икономика, политиките и мерките за създаване на „зелени“ работни места в ЕС и в България, да се анализират практиките и оценят възможностите за създаване на тази заетост в основни сектори на икономиката. Авторът е разработил самостоятелно или в съавторство 5 параграфа. В параграф 2.1. се прави преглед и оценка на политиката на ЕС за създаване на зелени работни места. В съавторство с доц. Харизанова-Бартос е анализирано и оценено състоянието и развитието на зелените работни места чрез анкетно проучване с представители на изследвани общини и бюра по труда, оценени са факторите, влияещи върху създаването и развитието на зелени работни места и възможностите за развитие на зелени работни места в България. Параграф 4.2. представя насоки за създаване и развитие на зелени работни места.

The European Union strive to integrate the objectives of the Sustainable Development Strategy into all its policies. In 2006, the EU renewed its strategy for sustainable development, and in 2009 a package of energy and climate measures was launched, in line with the Europe 2020 Strategy. The idea of a green, competitive economy as a contribution to sustainable development and efficient use of resources is related to structural changes in employment - remodeling of existing jobs, closure of others and / or creation of new ones. The European Union has a significant role in formulating and implementing policies to promote green jobs. The main objectives of the development are to reveal the essential characteristics of the green economy, policies and measures for creating green jobs in the EU and in Bulgaria, to analyze practices and opportunities for creating this employment in key sectors of the economy. The author has developed independently or in co-authorship 5 paragraphs. In paragraph 2.1. the EU's policy on green jobs is reviewed and evaluated. In co-authorship with assoc. prof. Harizanova-Bartos, the state and development of green jobs, the factors influencing the creation of green jobs and opportunities for development of green jobs in Bulgaria was analyzed and assessed through a survey with representatives of surveyed municipalities and labor offices. Paragraph 4.2. provides guidelines for the creation and development of green jobs.

7. Мишев, П., Александрова, С., **Стоянова, З.**, Харизанова-Бартос, Х. и др., (2020), Социално-икономически анализ на развитието на селските райони за нуждите на Стратегическия план за развитие 2021-2027 г.

Mishev, P., Alexandrova, S., **Stoyanova, Z.**, Harizanova-Bartos, H., et al, (2020), Socio-economic analysis of rural development for the needs of the Strategic Development Plan 2021-2027.

Социално-икономическия анализ на селските райони е направен съгласно споразумение РД 50-33 от 01.08.2019 г. сключено между МЗХГ, МОН и УНСС. Анализът на социално-икономическото развитие на селските райони е компонент от подготовката на

стратегически план за ОСП за програмния период 2021-2027 г. Целта е да подпомогне определянето на основните проблеми, потребности и възможности за развитие на селските райони, за да насочи финансирането към тях. Проучването на икономическите дейности в селските райони има за цел да покаже степента на диверсификация на структурата на икономиката. Анализът представя социално-икономическото и демографското състояние на селските общини. След всеки основен раздел на анализа са направени обобщения и изводи. Обобщенията са на основата на икономически показатели, за които към момента има налична публична информация.

The socio-economic analysis of the rural areas was made according to the agreement RD 50-33 from 01.08.2019 signed between the Ministry of Agriculture and Food, the Ministry of Education and Science and the University of National and World Economy. The analysis of the socio-economic development of rural areas is a component of the preparation of a strategic plan for the CAP for the programming period 2021-2027. The aim is to identify the main problems, needs and opportunities for rural development in order to direct funding to them. The study of economic activities in rural areas aims to show the degree of diversification of the economy. The analysis presents the socio-economic and demographic situation of rural municipalities. After each main section of the analysis, summaries and conclusions are made. The conclusions are based on economic indicators for which public information is currently available.

8. Харизанова – Бартос, Х., **Стоянова, З.**, Петкова, И., Методиев, Н., Харизанова-Методиева, Ц., Шейтанов, П., Димитрова, А., (2021), Интегриран подход при управление на риска в аграрния сектор, ИК УНСС, стр. 33-41, стр.83-90, стр.112-114,стр. 134-141, стр.158-163,стр. 174-180, ISBN

Harizanova - Bartos, H., **Stoyanova, Z.**, Petkova, I., Metodiev, N., Harizanova-Methodieva, Ts., Sheitanov, P., Dimitrova, A., (2021), Integrated approach to risk management in Agricultural Sector, UNWE Publishing House, pp. 33-41, pp.83-90, pp.112-114, p. 134-141, pp.158-163, p. 174-180, ISBN

Актуалността на предизвикателствата, пред които е изправен аграрният сектор и постигането на устойчивост води до практическа нужда от минимизиране на рисковете от дейността в различните аграрни подсектори. Тезата на монографията е, че всеки под сектор на земеделието следва да бъде управляван в областта на риска по специфичен начин. Целта на изследването е да се проучи и оцени управлението на риска на ниво аграрен отрасъл, чрез интегриран подход и на тази база да се разработят насоки, препоръки и приоритети за превенция и минимизиране на риска в аграрния сектор. Авторът участва самостоятелно или в съавторство при разработването на осем параграфа. В параграф 1.6, аграрният сектор се разглежда като източник на риск за околната среда. Авторът разработва и частта, свързана с методическата рамка за определяне, оценяване и интегрирано управление на риска в аграрния сектор и провеждането на проучване в аграрния сектор в областта на управление на риска. В четвърти раздел - анализ и оценка на управлението на риска в земеделските стопанства се прави оценка на риска и оценка на проблемите, свързани с управлението на риска в земеделското стопанство, както и оценка на риска при управлението на риска в земеделското стопанство. Авторът участва и при разработването на SWOT анализ на управлението на риска в аграрния сектор. Разработен е и параграф, посветен на добрите практики и международния опит в управлението на аграрния риск.

The topicality of the challenges facing the agricultural sector and the achievement of sustainability leads to a practical need to minimize the risks of activity in the various agricultural subsectors. The thesis of the monograph is that each sub-sector of agriculture

should be managed in the field of risk in a specific way. The aim of the research is to study and evaluate risk management at the level of the agricultural sector through an integrated approach and on this basis to be developed recommendations and priorities for prevention and minimization of risk in the agricultural sector. The author participates individually or in co-authorship in the development of eight paragraphs. In paragraph 1.6, the agricultural sector is considered as a source of environmental risk. The author also develops the part related to the methodological framework for determining, assessing integrated risk management in the agricultural sector and conducting research in the agricultural sector in the field of risk management. In the fourth chapter - analysis and assessment of risk management in agricultural holdings are prepared risk assessment and assessment of problems related to risk management in agriculture, as well as risk assessment in risk management in agriculture. The author also participates in the development of a SWOT analysis of risk management in the agricultural sector. A paragraph dedicated to good practices and international experience in agricultural risk management has also been developed.

9. Chiodo, E., Sotte, F., **Stoyanova, Z.**, Matei, G., (2012), Reform of the Common Agricultural Policy and markets access instruments for the Est European countries), Alessandro Bartola Association (Ancona, Italy), стр. 127-172

Chiodo, E., Sotte, F., **Стоянова, З.**, Matei, G., (2012), Реформата на общата селскостопанска политика и инструменти за достъп до пазари за страните от Източна Европа, Асоциация Алесандро Бартола (Анкона, Италия), с. 127-172

Целта на изследването е да се анализира структурата и еволюцията на Общата селскостопанска политика в лозаро-винарския сектор, като се разработят стратегически насоки, които благоприятстват инвестициите на компании от италианския винарски сектор на пазарите от Източна Европа. Поради тази причина проучването първо анализира текущата ситуация на ОСП и инвестиционните възможности, които имат компаниите от лозаро-винарския сектор, но се фокусира и върху предложенията и текущия дебат на ниво общностно програмиране. В рамките на книгата, Стоянова е автор на седма глава, която представя:

- ✓ Статистически данни, свързани с българската икономика
- ✓ Структурата на селскостопанския сектор
- ✓ Структурата на лозарския сектор
- ✓ Структурата на сектора за преработка на вино
- ✓ Българската национална програма за подкрепа: мярката - Преструктуриране и конверсия на лозя в съответствие с член 11
- ✓ Програмата за развитие на селските райони на България 2007-2013
- ✓ Схемата за трайно изкореняване на лозя
- ✓ Правилен режим на засаждане
- ✓ Мярка „Промоция в трети страни“

The aim of the study is to analyze the structure and evolution of the Common Agricultural Policy in the wine sector, developing strategic guidelines that favor the investment of companies in the Italian wine sector in Eastern European markets. For this reason, the study first analyzes the current situation of the CAP and the investment opportunities that wine companies have, but also focuses on proposals and the current debate at Community programming level. Within the book, Stoyanova is the author of the seventh chapter, which presents:

- ✓ Bulgaria in short
- ✓ The structure of the agricultural sector
- ✓ The structure of the viticulture sector
- ✓ The structure of the wine transformation sector
- ✓ The Bulgarian National Support Program: MISURE 3a - Restructuring and conversion of vineyards in accordance with Article 11
- ✓ The Bulgarian Rural Development Program 2007/13
- ✓ Wine CMO. Scheme for permanent uproot of vineyards
- ✓ Wine CMO. Planting right regime
- ✓ Wine CMO. Measure "Promotion in third countries"

II. Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

10. **Stoyanova, Z., Koleva, G., (2020),** Economic Aspects of Urban Agriculture, Economic Studies Journal, Ikonomicheski Izsledvania, Volume 29, Issue 6, Pages 138 – 154, ISSN 02053292. <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85096210844&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=ceed3d08e8ae65a64286c45f077434cd&sot=b&sdt=b&sl=44&s=TITLE%28Economic+Aspects+of+Urban+Agriculture%29&relpos=0&citeCnt=0&searchTerm=>

Стоянова, З., Колева, Г., (2020), Икономически аспекти на градското земеделие, сп. Икономически изследвания, том 29, брой 6, стр. 138 – 154, ISSN 02053292.

Външни и вътрешни фактори влияят върху потенциала за развитие на градското земеделие. Те водят до многобройни ефекти, като някои от тях акцентират върху икономическия аспект. Ползите и ефектите от градските земеделски практики оказват влияние върху хората, обществото и качеството на живот в градовете. Целта на студията е на базата на оценката на икономическите аспекти на градското земеделие да се направят изводи за икономическите му ползи за хората и обществото в България. Изследването предоставя литературен преглед на различни възприятия и авторитетни възгледи за ефекта на градското земеделие от икономическа гледна точка. Данните се събират чрез качествени методи на изследване, свързани с икономическите аспекти на градското земеделие и оценката се използва за заключения за икономическите ползи на градското земеделие за хората и обществото. Резултатите са част от научен проект DN 05/18 Градско земеделие като стратегия за подобряване на качеството на живот на градските общности, финансиран от фонд Научни изследвания.

External and internal factors influence the potential of urban agriculture development. They lead to numerous effects and some of them stressed on the economic aspect. The benefits and effects of urban agricultural practices have an impact on people, society and the quality of life in the cities. The purpose of the article is based on the evaluation of the economic aspects of urban agriculture to propose conclusions about its economic benefits for people and society in Bulgaria. The study provides a literature review of various perceptions and authoritative views on the effect of urban agriculture from an economic point of view. The data is collected by qualitative methods. The survey is related to the economic aspects of urban agriculture and assessment is used to be prepared conclusions about the economic benefits for people and society. The results are part of scientific project DN 05/18 Urban agriculture as a strategy for improving the quality of life of urban communities, funded by the Bulgarian National Science Fund.

III. Статии, реферирани и индексирани в Scopus или Web of Science

11. Harizanova, H., **Stoyanova Z.**, (2012), Development of the rural regions in Bulgaria under the period of relocating of CAP, Scientific Papers Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, Vol. 12, Issue 3, , pp. 67-70, ISSN 2284–7995 Print ISSN-L 2247–3572 CD.
http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.XIII_3/Art12.pdf
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000422177300012>

Харизанова, Х., **Стоянова З.**, (2012), Развитие на селските райони в България в периода на пренасочване на ОСП, Серия научни трудове Управление, икономическо инженерство в земеделието и развитие на селските райони, том 12, брой 3, стр. 67-70, ISSN 2284–7995

Нарастващите предизвикателства пред селското стопанство и селските райони в Европа водят до нов подход за реструктуриране на ОСП след 2013 г. Това предопределя необходимостта от реформа за следващия програмен период – 2014-2020 г. Политическите промени в селското стопанство са от съществено значение за успешното развитие на новите държави-членки. Научните и практически интереси са основните фактори, които налагат промени в текущата селскостопанска политика за следващия програмен период. Основната цел на статията е да оцени възможни бъдещи промени в политиките, насочени към развитието на селските райони и факторите, влияещи върху тяхното развитие. На тази база се правят обобщени изводи и предложения за бъдещо разпределение на бюджета на ОСП.

Increasing challenges in front agriculture and rural areas in Europe lead to new approach of restructuring of the CAP after 2013. Thus is resulting in the needs for reform for the next programming period - 2014-2020. The policy changes in agriculture are essential for the successful development of rural NMS. Scientific and practical interests are the main factors which necessitate changes in current agricultural policy for the next programming period. The main aim of this paper is to assess possible future changes in policies aimed at rural development and factors affecting their development. On this basis are made generalized conclusions and proposals for future relocating of the budget of the CAP.

12. **Stoyanova, Z.**, Miteva, A., Doitchinova, J., (2012), Local action groups – a new form of public-private partnership in rural areas of Bulgaria, Scientific Papers Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development“, Vol. 12, Issue 3, pp. 179-182, ISSN 2284–7995 Print ISSN-L 2247–3572 CD .
http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.XIII_3/Art34.pdf
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000422177300034>

Стоянова, З., Митева, А., Дойчинова, Ю., (2012), Местните инициативни групи – нова форма на публично-частно партньорство в селските райони в България, Поредица научни трудове „Управление, икономическо инженерство в селското стопанство и развитие на селските райони“, том 12, брой 3, стр. 179-182

Целта на статията е да се оценят проблемите на създаването и функционирането на местни инициативни групи като форма на публично-частно партньорство. Тя се основава на проучване и данни на Министерството на земеделието и храните. Заключениеята в този доклад отразяват резултатите от изследователски проект на УНСС, разработен от авторския екип.

Purpose of the paper is to assess the problems of creation and functioning of local action groups as form of public-private partnership. It is based on the survey and data provided by Ministry

of Agriculture and Food. Conclusions in this paper reflect the results of a research project of the University of National and World Economy, developed by the author team.

13. **Ivanova, N., Stoyanova, Z.,** Mishev, P., (2012), Estimation of optimal tax level on pesticides use and its impact on agriculture, Bulgarian journal of agricultural science, Volume: 18, Issue: 5, pp.641-650, ISSN 1310-0351 – print ISSN 2534-983X - online , <http://agrojournal.org/18/05-01-12.pdf>
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000326315000001>

Иванова, Н., **Стоянова, З.,** Мишев, П., (2012), Оценка на оптималното ниво на данък върху употребата на пестициди и влиянието му върху селското стопанство, Българско списание за селскостопански науки, Том: 18, Брой: 5, стр.641 -650, ISSN 1310-0351 – отпечатайте ISSN 2534-983X - онлайн

Оптималното ниво на данък върху използването на пестициди се изчислява въз основа на подхода, предложен от Kalaitzidakis, Mamuneas, Nicholas, Stefanou, Stengos (2010), тъй като се правят някои изменения в предложения модел. Периодът на анализа е 2002 – 2008 г. и оптималният данък за всеки отделен случай се изчислява като средна стойност за периода. Оптималното данъчно ниво се изчислява за България, Португалия, Франция, Германия, Полша и Унгария. При всички анализирани случаи са получени оптималните данъчни нива върху употребата на пестициди, като нивата обикновено са ниски (по-малко от 50%) и силно зависят от предположението за ефекта от употребата на пестициди върху крайното потребление на селскостопански стоки и не зависи толкова от предположението за ефекта от потреблението на земеделски продукти върху общата полезност и върху ефекта на качеството на околната среда. Това на практика означава, че потребителите биха оценили много повече ефекта от намаляването на употребата на пестициди върху крайното потребление на селскостопански стоки, отколкото други външни ефекти от употребата на вредни субстанции. Изчисленото оптимално данъчно ниво се използва за оценка на въздействието на въвеждането на данъци върху нивото на използване на пестициди в земеделските стопанства в България и Португалия. И в двата случая се използва най-високото ниво на ефект върху използването. Това означава, че за България данъчното ниво е установено на 14%, което води до увеличение на цената на използваните пестициди с 14%, а в Португалия – с 31%, което води до увеличение на цените на пестициди с 31%. Въздействието на ниво земеделско стопанство се оценява въз основа на модела, разработен от Skevas, Stefanou, Lansink (2011), като са направени и някои изменения в зависимост от наличните данни в двете страни. Проучването показва, че ефектът от въвеждането на данък на ниво земеделско стопанство е относително незначителен, ако нивото на данъка е по-малко от 50% и в двете страни, България и Португалия. Може да се очаква по-съществено въздействие по отношение на разходите за пестициди при данък по-висок от 50%. Високите данъци са необходими, за да се постигне значително намаляване на употребата на пестициди. Въздействието от въвеждането на данъци зависи и от специализацията на стопанствата. По-високо е при стопанствата с овощни градини и лозя. Като се има предвид, че като цяло използването на пестициди е относително нееластично спрямо цената на пестицидите, което е доказано от двата анализирани случая, налагането на данък под 50% за България и Португалия не би довело до съществено намаляване на употребата на пестициди и тъй като делът на разходите за пестициди в общите производствени разходи (8 – 10% през периода 2002 г. – 2008 г. средно за селското стопанство) това увеличение на цената на пестицидите би довело до относително ниско увеличение (по-малко от 2% в случая на България и по-малко от 3% в случая на Португалия) в общите производствени разходи. Това няма да доведе до значително намаляване на използването на пестициди.

Следователно, в двата региона ефектът от въвеждането на данък върху употребата на пестициди дори при най-високото социално оптимално ниво е без особен резултат.

The optimal tax level on pesticides use is estimated based on the approach suggested by Kalaitzidakis, Mamuneas, Nicholas, Stefanou, Stengos (2010) as some amendments in the proposed model are done. The period in the analysis is 2002 – 2008, and the optimal tax for each case study is estimated as an average for the period. The optimal tax level is estimated for Bulgaria, Portugal, France, Germany, Poland and Hungary. The optimal tax levels on pesticides use obtained in all analysed cases are generally low, less than 50%, and are highly dependent on the assumption of the effect of pesticide use on the final consumption of agricultural good and not so much dependent on the assumption of the effect of the consumption of the agricultural good on overall utility and to the effect of environmental quality on overall utility. This practically means that consumers would value much more the effect of reduction of pesticides use on final consumption of agricultural goods than other external effects of pest use. The optimal tax level estimated is used to evaluate the impact of tax introduction on farm level in Bulgaria and Portugal. In both cases, the highest level of the effect on consumption is used. This means that in case of Bulgaria the tax level is established at 14% thus leading to an increase in price of pesticides used by 14% and in Portugal – at 31% leading to an increase in prices of pesticides by 31%. The impact at farm level is evaluated based on the model developed by Skevas, Stefanou, Lansink (2011) and some amendments are done in model due to data availability in both countries. The study shows that the effect of introduction of tax at farm level is relatively insignificant if the level of the tax is less than 50% in both countries, Bulgaria and Portugal. Impact that is more substantial could be expected in respect to the cost of pesticides in case of tax higher than 50%. The high taxes are needed to achieve significant reduction in use of pesticides. The impact of tax introduction depends on specialization of the farms. It is higher in the cases for farms with orchards and vineyard specialization than on average for all farms. Having in mind that generally the use of pesticides is relatively inelastic to the price of pesticides which has been proven by the two case studies performed imposing tax less than 50% for Bulgaria and Portugal would not lead to substantial reduction of pest use and as the share of costs for pesticides in total cost on production (8 – 10% though the period 2002 – 2008 on average for agriculture) this increase in price of pest would lead to relatively low increase (less than 2% in case of Bulgaria and less than 3% in case of Portugal) in the total cost of production and that will not lead to a substantial reduction in pest use. Therefore, in two case study regions the effect of the introduction of tax on pesticides use even at highest socially optimal level is doubtful.

14. Miteva, A., **Stoyanova Z.**, (2014), The social orientation of the activity of the labour working cooperatives for disabled people in Bulgaria, Journal Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, 2014, Volume 14, Issue 1, Romania, pp. 231-240, ISSN 2284–7995 Print ISSN-L 2247–3572 CD http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol4_1/Art41.pdf
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000422181300041>

Митева, А., **Стоянова З.**, (2014), Социалната насоченост на дейността на трудовите кооперации за инвалиди в България, Поредица научни трудове Управление, икономическо инженерство в селското стопанство и развитие на селските райони , 2014, том 14, бр. 1, Румъния, стр. 231-240, ISSN 2284–7995 , ISSN-L 2247–3572 CD

Членството на България в Европейския съюз определя ориентацията на страната ни в съответствие с ключовите стратегически приоритети на Европа 2020, която цели постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Ролята на кооперативната система става особено важна в този момент, когато самият ЕС се изгражда като съюз на

равноправни социално ориентирани държави. В статията е представена ролята на трудово производствените кооперации за хора с увреждания като един от основните елементи на социалната икономика в ЕС. Те допринасят за решаването на много икономически и социални проблеми на значителна част от българското население и за реализиране на приоритети на стратегията „Европа 2020“. В съответствие с тази цел са направени предложения за подобряване на тяхната дейност. За да могат да осигурят по-добра трудова реабилитация, засилване на социалната интеграция на своите членове, насърчаване на производството, подобряване на условията на труд, са направени предложения и за промени в законодателството.

Bulgaria's membership in the European Union defines the orientation of our country in line with the key strategic priorities of Europe 2020, which aims to achieve smart, sustainable and inclusive growth. The role of the cooperative system becomes especially important at this time when the EU itself is constructed as a union of equal socially oriented states. In the paper is described the role of the labour working producer cooperatives for disabled people as one of the main actors of the social economy in the EU which contribute to solving many economic and social problems of a substantial part of the Bulgarian population and to implement the priorities of the strategy "Europe 2020". In line with this aim, are given suggestion for the trends in improving their activity. So that they could provide better labour rehabilitation, strengthen the social integration of their members, promotion of production, improvement of working conditions, proposals for changes in legislation.

15. Doitchinova, J., **Stoyanova, Z.**, (2014), Activation of local communities for development of rural areas, Economics of Agriculture, Belgrade, Vol. 61, Issue 3, July-September pp. 661-675, ISSN 0352-3462 (Printed) ISSN 2334-8453 (Online) <http://www.ea.bg.ac.rs/index.php/EA/issue/view/15/ECONOMICS%20OF%20AGRICULTURE%20Vol%2061%20No%203%20282014%29>
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000435273700008>

Дойчинова, Ю., **Стоянова, З.**, (2014), Активиране на местните общности за развитие на селските райони, Икономика на селското стопанство, Белград, том 61, брой 3, юли-септември стр. 661-675, ISSN 0352-3462 (Печатно) ISSN 2334-8453 (Онлайн)

Статията разглежда основните проблеми, срещани при развитието на регионалното партньорство в селските райони на България. Тези партньорства са създадени с цел подобряване на ендегенното развитие в селските райони и са бързо приети поради изискването за изпълнение на програмата на Европейския съюз LEADER. Целта на статията е да оцени практиките и проблемите на прилагането на подхода ЛИДЕР в България за първия период на програмата и да предложи препоръки за повишаване на мотивацията на местните общности за разработване и прилагане на стратегии за местно развитие. Заключениеята и препоръките за усъвършенстване на практиката на прилагане на подхода ЛИДЕР се базира на резултатите от проучването и анализа на документите на местните инициативни групи и Програмата за развитие на селските райони, реализирани в рамките на изследователски проект от екип от УНСС, София.

The article examines the main problems encountered during the development of area-based partnerships in rural Bulgaria. These partnerships were created to enhance endogenous development in rural areas and have been rapidly adopted due to the requirement to run the European Union LEADER type program. Purpose of the article is to assess the practice and the problems of implementation of the LEADER approach in Bulgaria for the first membership program period and to offer recommendations to increase the motivation of local communities for the development and implementation of local development strategies. Conclusions and recommendations for improving the practice of implementation

of the LEADER approach is based on the results of the survey and analysis of the documents of local action groups and the Program for Rural Development, realized within a research project by a team from the University of National and World Economy Sofia.

16. **Stoyanova, Z.**, Harizanova, H., (2015), Perspectives of development of green jobs in Bulgaria, *Economics of Agriculture*, Belgrade, Vol.62, Issue 2, pp. 369-384, ISSN 0352-3462 (Printed) ISSN 2334-8453 (Online), <https://ageconsearch.umn.edu/record/206923/>
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000435275100006>

Стоянова, З., Харизанова, Х., (2015), Перспективи за развитие на зелените работни места в България, *Икономика на селското стопанство*, Белград, Том 62, брой 2, стр. 369-384, ISSN 0352-3462 (Печатно) ISSN 2334-8453 (Онлайн)

Преминаването към зелени сектори на икономиката в България води след себе си необходимостта от нов вид професии, които биха могли да се справят с новите условия и изисквания, пред които са изправени различните бизнеси. Познанията за създаването на зелени работни места в България са недостатъчни, което прави тази статия актуална. Зелените работни места в България са свързани с прехвърляне на бизнес дейности към зелени такива. Статията анализира и оценява текущите условия за създаване на зелени работни места в България. Предлага се анализ на изискванията в България относно допустимите критерии за кандидатстване за финансиране по мярката за зелени работни места въз основа на осъществен SWOT анализ. Резултатите са систематизирани в констатации, заключения и препоръки, както са направени и обобщения за променящите се условия за прилагане на мярката, плащанията и др. Предлага се и използването на други съществуващи мерки за постигане на устойчива заетост в България.

The transformation to green sectors of the economy in Bulgaria leads after it the need of new type of professions, which would be capable to cope with the new conditions and requirements which different businesses are facing. The knowledge of creation of green jobs in Bulgaria is insufficient, which makes this paper state of art. Green jobs in Bulgaria are connected with transfer of business activities to green ones. The paper analyzes and evaluates the current conditions of creation of green jobs in Bulgaria. It is proposed analysis of the requirements in Bulgaria about the eligible criteria to apply for funding under the measurement of green jobs; based on research SWOT analysis of creation of green jobs. The results are systematized in findings, conclusions and policy recommendations, as changing conditions of applying to measurement, payment connected to employees etc. As well is proposed cooperation between other existing measurements for reaching sustainable employment in Bulgaria.

17. Harizanova, H., **Stoyanova, Z.**, (2015), Impact of agricultural policy on grain sector in Bulgaria, *Scientific Papers: Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, Vol. 15, Issue 4. pp.99-105, ISSN 2284-7995, ISSN Online 2285-3952, http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.15_4/Art16.pdf
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000422187100016>

Харизанова, Х., **Стоянова, З.**, (2015), Въздействие на селскостопанската политика върху зърнения сектор в България, *Научни трудове, Управление, икономически инженеринг в земеделието и развитие на селските райони*, том 15, брой 4. стр.99-105, ISSN 2284-7995, ISSN Online 2285-3952

Докладът има за цел да оцени въздействието на селскостопанската политика в зърнения сектор за периода 2007-2020 г. Анализът се базира на данни от годишни аграрни доклади, проучване със земеделски производители, експерти в браншови организации и държавни структури. Зърненият сектор е от решаващо значение за българското земеделие, тъй като в него се отглеждат около 50% от усвоената земеделска площ (ЗСП)

в страната. Селскостопанската политика в сектора бързо се променя и през новият програмен период секторът е изправен пред редица предизвикателства. Прилагането на новата селскостопанска политика е предизвикателство за всички държави-членки на ЕС. Чрез директни плащания Общата селскостопанска политика (ОСП) ще продължи да бъде важен фактор за развитието на селското стопанство в България, но подкрепата за зърнения сектор ще бъде различна. На базата на основните изводи са предложени възможни препоръки по отношение на прилаганата политика.

The paper aimed to evaluate the impact of agricultural policy in Bulgarian grain sector between 2007-2020. The analysis is based on data by Annual Agricultural Reports, farmer survey, experts of branch organizations and state structures. The grain sector is crucial for Bulgarian agriculture because it cultivates around 50 % of utilized agricultural area (UAA) in the country. The agricultural policy in the sector has rapidly amendment and the new period faces the sector with major challenges. Implementation of parameters of new agricultural policy is a challenge for all EU Member States. Through direct payments Common agricultural policy (CAP) will continue to be an important factor for the development of agriculture in Bulgaria, but it will not support the grain sector as before. According the main findings are proposed some optional policy recommendations.

18. **Stoyanova, Z.**, (2015), State and Implamentation of The Measure „Restructuring And Conversion Of Vineyards” In Bulgaria, Scientific Papers: Management, economic engineering in agriculture and rural development, Volume 15, Issue 1, pp. 507-512, ISSN 2284-7995, ISSN Online 2285-3952, http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.XV_1/Art77.pdf
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000422184000077>

Стоянова, З., (2015), Състояние и прилагане на мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя” в България, Научни трудове: Управление, икономическо инженерство в земеделието и развитие на селските райони, том 15, брой 1, стр. 507-512, ISSN 2284-7995, ISSN Online 2285-3952

Развитието на лозарския сектор в България се предопределя от една страна от подходящите природно-климатични условия и съществуващата структура на лозята, както и от традициите в подбора на сортове и технологията при производството на вино. Целта на статията е да анализира и оцени финансирането в лозарския сектор за периода 2007 г. -2013 г. по мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя” и на тази основа да се направят обобщени изводи и заключения за изпълнение на мярката през предходния програмен период, като се дадат насоки за повишаване на потенциала на сектора чрез използване на финансиране през новия програмен период. Статията представя анализ на възможностите за финансиране по мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя”, анализ на разпределението на средствата по мярката за периода 2007-2013 г., анализ на усвоения бюджет, анализ на максималното финансово подпомагане на хектар за различни дейности, оценка на финансовото приложение и въздействие на мярка.

Development of vineyard sector in Bulgaria is determined from one side by appropriate natural and climatic conditions and existing vineyard structure, as well as the traditions in selection of varieties and technology in wine producing. The aim of the paper is to analyze and assess the financing in the vineyard sector for the period 2007- 2013 under the measure "Restructuring and conversion of vineyards" and on this basis to make generalized conclusions for, implementation of the measure in the previous programming period and to provide guidelines to enhance the potential of the sector through the use of funding in the new programming period. The paper presents the analysis of the possibilities for funding under the measure “Restructuring and conversion of vineyards”; analysis of the fund distribution of the measure for the period 2007-2013; analysis of the disbursed budget; analysis of maximal financial support per ha for different activities, evaluation of financial application and impact of the measure.

19. **Stoyanova, Z.,** Harizanova, H., (2016), New green professions in Bulgaria in the context of transition to green economy, *Economics of Agriculture*, Belgrade, Vol.63, Issue 3, pp.1067-1081, ISSN 0352-3462 (Printed) ISSN 2334-8453 (Online), <https://pdfs.semanticscholar.org/f97c/73934a21e660525f4bdae18f2d3d8d6cba4f.pdf>
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000446778800023>

Стоянова, З., Харизанова, Х., (2016), Новите зелени професии в България в контекста на преход към зелена икономика, *Икономика на селското стопанство*, Белград, том 63, брой 3, стр.1067-1081, ISSN 0352- 3462 (Печатно) ISSN 2334-8453 (Онлайн)

Преходът към зелена икономика поставя нови изисквания и предизвикателства към видовете работни места, уменията и знанията. Статията анализира и оценява значението на категориите зелени професии по сектори в България. Основният приложен методически подход за анализ и оценка на зелените професии е системният подход. Оценката и анализа на важноста на категориите зелени професии по сектори се осъществява на базата на структурирани интервюта с включени в процеса общински експерти от структурите на регионалната власт, ангажирани пряко със създаването на зелени работни места в страната. Според обобщена и анализирана информация са предложени политически препоръки и заключения, свързани с прилагане на програми за обучение за създаване на зелена заетост, използване на най-добрите европейски и световни практики за прилагане на нови зелени професии, усъвършенстване на консултирането, промяна на правната рамка на зелените работни места и др.

Transition to green economy sets new requirements and challenges for the types of jobs, skills and knowledge. The paper analyzes and evaluates the importance of categories of green professions by sectors in Bulgaria. The main applied methodical approach for analysis and evaluation of green professions is a system approach. Assessment and analysis of the importance of categories of green professions by sectors is made on the basis of structured interviews with municipal experts from regional government, structures involved in the process of implementation of green jobs in the country. According to aggregated and analyzed information are proposed policy recommendations and general conclusions related to implementation of training programs for green employment, use of the best European and world practices for the application of new green professions, improvement of consulting services, changing legal framework of green jobs, etc.

20. **Stoyanova Z.,** (2017), Risk assessment of project management in water sector in Bulgaria, *Scientific Papers. Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, Vol. 17 Issue 1, Bucharest, Rumania pp.441-446, ISSN 2284-7995, ISSN Online 2285-3952 http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.17_1/Art64.pdf
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000407960600064>

Стоянова З., (2017), Оценка на риска при управление на проекти във водния сектор в България, *Научни трудове. Научни трудове: Управление, икономическо инженерство в земеделието и развитие на селските райони*, том 17 Брой 1, Букурещ, Румъния стр. 441-446, ISSN 2284-7995, ISSN Online 2285-3952

Проектите във водния сектор могат да бъдат определени като публични, инвестиционни и инфраструктурни или комбинирани. За да бъде реализиран такъв тип проект е необходимо да бъде изготвена оценка на риска за управлението на проекта, което е и основната цел на доклада (да се оцени риска от управлението на проекти във водния сектор). На тази база са направени обобщени изводи за нивото на риска в сектора и са дадени възможни препоръки за намаляването му. Първата част на статията представя литературен преглед на оценката на риска в управлението на проекти. Втората част на разработката оценява риска от управление на проекти във водния сектор въз основа на

мнението на бенефициенти по проекти по Оперативна програма Околна среда 2007-2013 г., ос 1. Основните резултати, свързани с оценката на риска показват, че нито един индикатор не може да бъде определен като системен риск. Повечето от показателите се определят като ирелевантни рискове. Направената класификация на възможния риск показва, че някои показатели се определят като критични рискове. Препоръките са свързани с управление на всички видове риск, участие на ръководителя на проекта и членовете на екипа при идентифициране и оценка на рисковете, мониторинг на риска и др. Заключениета в доклада са въз основа на резултатите от университетски изследователски проект „Управление на проекти за устойчиво развитие на водния сектор” (УНСС).

The projects in water sector can be defined as public, investment and infrastructural or combined. Requirements to be implemented such type of project is to be prepared risk assessment of project management in water sector, which is the main aim of the paper (to assess the risk of project management in water sector). On this basis are made generalized conclusions for the level of risk in the sector and possible recommendations to reduce it. The first part of the paper presents literature review of risk assessment in project management. The second part of the paper assesses the risk of project management in water sector based on opinion of project beneficiaries of the Operational Programme Environment 2007-2013, axis 1. The main results connected with risk assessment present that neither indicator could be defined as system risk. Most of the indicators are defined as irrelevant risks. Made by the experts classification of the possible risk shows that some indicators are defined as critical risks. Recommendations are connected with management of all types of risk, involvement of project manager and project team members in identification and evaluation of the risks, monitoring of risk etc. The conclusions in the paper are based on the results of university research project “Project management of sustainable development in water sector” (UNWE).

21. Doitchinova, J., Harizanova, H., **Stoyanova, Z.**, (2017), Structural changes and agri-environmental assessment of agriculture in Bulgaria. Risk in the food economy–theory and practice, pp.231-243. ISBN 978-83-7658-681-6, pp.231-245. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000473718500017>

Дойчинова, Ю., Харизанова, Х., Стоянова, З., (2017), Структурни промени и агроекологична оценка на селското стопанство в България. Риск в хранително-вкусовата икономика – теория и практика, с.231-243. ISBN 978-83-7658-681-6, стр.231-245

Основната цел на статията е да се анализират ефектите от структурните промени в агроекологичната оценка на българското земеделие. Авторите предлагат препоръки и възможности за намаляване на неблагоприятните ефекти от дейността на земеделските стопанства. Оценките показват, че околната среда влияе пряко върху дейността на зърнопроизводителите. Те смятат, че проблемите с почвата, загубата на хранителни вещества в хумусния слой, отлагането на вредни вещества във водата ще влошат качеството и количеството на продукцията им. Прилагането на ограничения като 5% екологичен данък за тон гориво, между 1 и 5% екологичен данък върху използването на пестициди и между 1% и 5% от печалбата, която трябва да се инвестира за научноизследователска и развойна дейност, би имало силно отрицателно въздействие върху земеделските стопанства в икономически аспект и силно положително въздействие върху околната среда. Предлага се внедряване на интегрирано производство, чийто основен елемент е интегрирана борба с вредителите. Използването на биогорива, които отделят по-ниско количество емисии, и обновяването на машините ще се отразят положително върху опазването на въздуха. В тази връзка държавната подкрепа е незаменима под формата на субсидии и кредити за закупуване на нова техника и модернизация на стопанствата.

The main aim of the paper is to analyse the effects of structural changes in the agri-environmental assessment of the Bulgarian agriculture. Authors propose recommendations and possibilities to reduce the adverse effects of the activity of farms. Evaluations show that the environment influences directly on the activity of grain producers. They consider that the problems with soil, loss of nutrients in the humus layer, deposition of deleterious substances into water will degrade the quality and quantity of their production. The implementation of restrictions as 5% environmental tax per tons of fuel, between 1 and 5% environmental tax on the use of pesticides and between 1% and 5% of the profit to be invested for research and development would have a strong negative impact on agricultural holdings in economical aspect and highly positive impact on environment. Implementation of integrated production, whose main element is integrated pest management. Use of biofuels that emit lower quantity of emissions and renewal of machinery will impact positively on air protection. In this regard, the state support is indispensable in the form of subsidies and credits for the purchase of new equipment and modernization of farms.

22. Harizanova-Bartos, H., **Stoyanova, Z.**, (2018), Impact of agriculture on air pollution. In CBU International Conference Proceedings, Vol. 6, pp. 1071-1076. Central Bohemia University. Print ISSN 1805-997X, Online ISSN 1805-9961, <https://ojs.journals.cz/index.php/CBUIC/article/view/1296/1838>
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000573716900173>

Харизанова-Бартос, Х., **Стоянова, З.**, (2018), Въздействие на селското стопанство върху замърсяването на въздуха. В CBU International Conference Proceedings, Vol. 6, с. 1071-1076. Университет на Централна Бохемия. Печат ISSN 1805-997X, Онлайн ISSN 1805-9961

Замърсяването на въздуха е от голямо значение за околната среда. Проучванията, направени през последните години, свързани със замърсяването на въздуха в селскостопанския сектор и въздействието върху него, са решаващи за бъдещото развитие на растениевъдството и животновъдството. Основната цел на тази статия е да идентифицира, анализира и оцени, от една страна, въздействието на селското стопанство върху замърсяването на въздуха и, от друга, селското стопанство като замърсител. Направените изводи ще послужат като предложения за въвеждане на практики и механизми в селското стопанство, които ще допринесат за подобряване на околната среда и в частност качеството на въздуха. Обект на изследването е аграрният сектор, а предмет на изследването е 1) влиянието на замърсяването на въздуха върху аграрния сектор и 2) въздействието на аграрните дейности върху замърсяването на въздуха. Статията включва теоретична рамка, анализ на статистическата информация и анкета с експерти в областта на земеделието, околната среда и агроекологията. Проучването е направено по научен проект DN 15/8 11.12. 2017 Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси.

Air pollution is of major importance to the environment. Last years the findings related to air pollution of the agricultural sector and the impact on it are crucial for the future development of plant and livestock breeding sectors. The main purpose of this paper is to identify, analyze and assess, on the one hand, the impacts of agriculture on air pollution and, on the other, agriculture as a pollutant. The conclusions drawn will serve as suggestions for the introduction of practices and mechanisms in agriculture that will contribute to the improvement of the environment and in particular the quality of the air. The object of the survey is the agrarian sector, and the subject of the research is 1) the impact of air pollution on the agrarian sector and 2) the effects of agrarian activities on air pollution. The paper is based on the following sequence: theoretical framework, analysis of statistical information and a survey of agrarian,

environmental and agroecology experts. The survey is made under the scientific project DN 15/8 11.12. 2017 Sustainable multifunctional rural areas: reconsidering agricultural models and systems with increased demands and limited resources.

23. **Stoyanova, Z.**, Harizanova-Bartos, H., Petkova, I. (2018), Achieving sustainability in the water sector through project management in Bulgaria. In CBU International Conference Proceedings, ,Vol. 6, pp. 473-479, Print ISSN 1805-997X, Online ISSN 1805-9961, <https://ojs.journals.cz/index.php/CBUIC/article/view/1200/1744>
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000573716900076>

Стоянова, З., Харизанова-Бартос, Х., Петкова, И. (2018), Постигане на устойчивост във водния сектор чрез управление на проекти в България. В CBU International Conference Proceedings, Vol. 6, стр. 473-479, Печат ISSN 1805-997X, Онлайн ISSN 1805-9961

Въпросите, свързани с водния сектор и постигането на интегрирано устойчиво управление на водните ресурси представляват интерес за много изследователи и практики. Необходимостта от ефективни решения за водните ресурси изисква използването на управление на проекти за постигане на устойчивост в сектора. Целта на доклада е да оцени възможностите за постигане на устойчивост чрез управление на проекти във водния сектор и на тази основа да се предложат препоръки за устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси. Статията представя преглед на литературата за постигане на устойчивост във водния сектор. Аналитичната част на статията включва оценка на мнението на респондентите за постигане на устойчивост във водния сектор на базата на структурирани интервюта. На тази база се правят предложения за постигане на устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси чрез проекти. Резултатите в статията са свързани с определянето на факторите за постигане на устойчивост във водния сектор и ползите от водните проекти. На тази база са очертани възможности за преодоляване на ограниченията пред водните проекти. Статията е част от университетския научноизследователски проект НИД НИ 1-7/2015 „Управление на проекти за устойчиво развитие на водния сектор”.

Issues related to the water sector and the achievement of an integrated sustainable management of water resources are of interest to many researchers and practitioners. The need for effective solutions for water resources requires the use of project management to achieve sustainability in the sector. The aim of the paper is to assess the possibilities for achieving sustainability through project management in the water sector and on this basis to propose recommendations for sustainable and integrated water resources management. The paper presents a literature review of achieving sustainability in the water sector. The analytical part of the article includes an assessment of the respondents' opinion for achieving sustainability in the water sector based on structured interviews. On this basis proposals for achieving sustainable and integrated water resource management through projects are made. The results in the paper are related to the determination of the factors for achieving sustainability in the water sector and the benefits from the water projects. On this basis are outlined opportunities for overcoming the constraints in front of the water projects. The paper presents part of the university scientific research project NID NI 1-7/2015 "Project management of sustainable development in water sector".

24. Harizanova-Bartos, H., **Stoyanova, Z.**, (2019), Impact of agriculture on soil pollution in Bulgaria. Economics of Agriculture, Vol.66 Issue 2, pp. 375-387, ISSN 0352-3462 (Printed) ISSN 2334-8453 (Online) <http://www.ea.bg.ac.rs/index.php/EA/article/view/1565/1302>
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000483304600003>

Харизанова-Бартос, Х., **Стоянова, З.**, (2019), Въздействие на селското стопанство върху замърсяването на почвата в България. Икономика на селското стопанство, том 66, брой 2, стр. 375-387, ISSN 0352-3462 (Печатно) ISSN 2334-8453 (Онлайн)

Статия включва анализ на статистически и емпирични доказателства за въздействието на замърсяването на земята върху селското стопанство и разглежда селското стопанство като замърсител. Новите условия по отношение на качеството на земята и замърсяването на земята, заедно с нарастващото търсене на рентабилност на традиционното земеделие, доведоха до проблеми с липсата на достатъчно поземлени ресурси и повишено ниво на влошено качество на почвата. Земята се определя като основен производствен фактор в селското стопанство и има собствени специфики. Изследването представя въздействието на селското стопанство върху използването на земята в България и селското стопанство, засегнато от замърсяването на почвата. Частите на статията са: 1) преглед на литературата относно връзката на селското стопанство като замърсител на почвата/земята и въздействие на почвата/земята върху земеделието; 2) Методологията се основава на едномерно и двумерно разпределение на данните, събрани чрез собствено проучване. 3) На базата на статистическите данни се прави анализ и се представят заключения, които могат да се използват като препоръки по отношение на политиките.

This article proposes an interpretation of some statistical and empirical evidence of the impact of land pollution on agriculture and agriculture as pollutant. The new conditions concerning the quality of land and land pollution, together with the increasing demand for profitability of traditional agriculture, have led to problems of lack of sufficient farming lands and increased level of degraded soil quality. The land is characterized as a prime production factor in agriculture with own specifications and cadaster. The study emphasizes the contribution of the impact of agriculture on land usage in Bulgaria and the agriculture as affected by soil pollution. The parts of the article are as follows: 1) literature review concerning the connection of the agriculture as a soil/land pollutant and soil/land polluter; 2) Methodology is based on one-dimensional and two-dimensional distribution of data collected by own survey. 3) According to the collected data is made analysis and some general conclusions which can be used as policy recommendations.

25. Harizanova - Bartos, H., **Stoyanova, Z.**, (2020), Harizanova-Metodieva, Ts., Rural development in Bulgaria: some factors and conditions for success, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, Vol. 20, Issue 1, pp. 237-244, PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952, http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.20_1/Art32.pdf <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000521743100032>

Харизанова - Бартос, Х., **Стоянова, З.**, (2020), Харизанова-Методиева, Ц., Развитие на селските райони в България: някои фактори и условия за успех, Научни трудове, Управление Икономическо инженерство в селското стопанство и развитие на селските райони, том 20, брой 1, стр. 237-244, ПЕЧАТ ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952

Развитието на селските райони в България е важен въпрос за живота в страната. Пряко и косвено въздействие върху селските райони на България се наблюдава от прилагането на различни политики. Основната цел на изследването е да се проследят промените в някои от основните икономически дейности, които допринасят за развитието на общините. За постигането на тази цел се използва следният подход: 1) Преглед на литературата относно икономиката на развитието на селските райони. На този етап ще бъдат обяснени факторите, засягащи растежа на селската икономика; 2) Според констатациите на теоретично ниво ще бъде извършен анализ за динамиката на показателите, свързани с развитието на общините. Също така се анализира промяната в броя на предприятията и секторите, в които те оперират, за да се очертаят перспективите и значението за селските райони на всеки сектор. За постигането на тази цел са изготвени анализи на инвестициите на предприятията в ДМА. България като член на ЕС е получател на финансиране по ПРСР, което се отразява и на развитието на бизнеса в селските райони. В доклада са

очертани някои връзки между ПРСР и икономическите сектори в селските райони на България. 3) Според резултатите от анализа са направени изводи и заключения.

The rural development in Bulgaria is an important issue for decent live in the country. Direct and indirect impact on rural Bulgaria is observed from the implementation of different policies. The main aim of the study is to trace the changes in some of the main economic activities which are contributing to the development of the municipalities. The following approach will be used to achieve this goal: 1) Literature review of relevant theories concerning economics of rural development. On this stage factors concerning the rural economy growth will be explained; 2) According to the findings on theoretical level will be performed dynamic analysis of indicators related to municipality development. As well we will analyze the change in the enterprises' number and sectors where they operate in order to outline the perspectives and importance for rural areas of each sector. For reaching this purpose will be prepared an analyses of the investment of the enterprises in Tangible fixed assets. Bulgaria as a member of EU is a receiver of RDP funding which as well reflect on business development in rural areas. Some relationships between RDP and economical sectors in rural Bulgaria are outlined in the paper. 3) According to the results of the analysis general conclusions will be outlined.

26. Harizanova - Bartos, H., **Stoyanova, Z.**, (2021), Impact of rural development program on achieving viability of rural areas in Bulgaria. Scientific Papers. Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and rural development", Vol. 21, Issue 1, PRINT ISSN 2284-7995, p. 369-376, http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.21_1/Art42.pdf
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000629699800042>

Харизанова - Бартос, Х., **Стоянова, З.**, (2021), Въздействие на програмата за развитие на селските райони върху постигането на жизнеспособност в селските райони в България. Научни трудове "Управление, икономическо инженерство в селското стопанство и развитие на селските райони", том 21, брой 1, ISSN 2284-7995, стр. 369-376

Развитието на селскостопанския сектор изисква комплексен подход за постигане на жизнеспособност на селските райони. Прилагането на правилни мерки за държавна подкрепа дава възможност да се постигне устойчивост в селскостопанския сектор. Основната цел на изследването е да се оцени влиянието на промените в Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) върху постигането на жизнеспособност на селските райони в България. Задачите на доклада са следните: 1) Преглед на литературата за ролята на политиката и прилагането на ПРСР; 2) Промени в ПРСР за периода 2007-2020 г. в България; 3) Влияние на промените в ПРСР върху достигането на жизнеспособност в селските райони чрез ARDL модели. Извършените анализи дават основание за заключения и препоръки за политиките. Резултатите са част от научен проект DN 15/8 11.12. 2017 Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансирани от фонд Научни изследвания.

Development of agricultural sector requires a complex approach toward reaching viability of rural areas. By application of correct government support measures, it is possible to achieve sustainability in agricultural sector. The main aim of the study is to assess the impact of changes of Rural Development Program (RDP) on achieving viability of rural areas in Bulgaria. The tasks of the paper are as follows: 1) Literature review of the role of the policy in RDP; 2) Changes in RDP 2007-2020 in Bulgaria; 3) Impact of the changes of RDP on reaching viability of rural areas by ARDL models. The conducted analyses result in conclusions and relevant policy recommendations. Results are part of the scientific project DN 15/8 11.12. 2017 Sustainable multifunctional rural areas: reconsidering agricultural models and systems with increased demands and limited resources, funded by the Bulgarian National Science Fund.

IV. Статии, публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в други международни бази данни с научна информация

27. Doitchinova, J., Kanchev, I., Miteva, A., **Stoyanova, Z.**, (2015), Problems and Strategic Options for Development of Worker Producers Cooperatives, Economic Alternatives, Issue 3, pp. 5-19, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-9409. https://www.unwe.bg/uploads/Alternatives/1_3_2015.pdf
<https://ideas.repec.org/a/nwe/eajour/y2015i3p5-19.html>

Дойчинова, Ю., Кънчев, И., Митева, А., **Стоянова, З.**, (2015), Проблеми и стратегически възможности за развитие на трудово производителните кооперации, Икономически алтернативи, брой 3, стр. 5-19, ISSN (принт): 1312-7462, ISSN (онлайн): 2367-9409

Трудово - производствените кооперации в България имат богати традиции и история. Те се развиват и функционират като кооперации на свързани производители в областта на занаятите, индустрията и услугите. Създадени на принципите на доброволност, взаимопомощ и сътрудничество преди 116 години, днес те подтикват към кооперативната идея у нас около 14 хиляди български граждани. В България функционират 251 трудово - производствени кооперации и 31 трудово - производствени кооперации на хора с увреждания, обединени в Националния съюз на трудово - производствените кооперации. Основната цел на настоящата статия е да представи анализ на дейността на системата на Националния съюз на трудово - производствените кооперации в България въз основа на характеристиките на кооперациите и да определи стратегическите насоки и приоритети за тяхното развитие. Статията е част от резултатите от научен проект на УНСС и представя резултати от проучване на 18% от трудово - производствените кооперации, 33% от трудово - производствените кооперации за хора с увреждания и 26% от регионалните кооперационни съюзи, членове на Националния съюз на трудово - производствените кооперации.

The worker producers cooperatives in Bulgaria have rich traditions and history. They develop and function as cooperatives of affiliated manufacturers in the field of crafts, industry and services. Established on the principles of voluntary, mutual assistance and cooperation 116 years ago, today they spur commitment to the cooperative idea in about 14 thousand Bulgarian citizens. In Bulgaria currently operate 251 worker producers cooperatives and 31 worker producers cooperatives of people with disabilities, united in the National Union of Worker Producers Cooperatives. The main purpose of this article is to present an analysis of the activity of the system of the National Union of worker producers co-operatives in Bulgaria, based on the characteristics of the cooperatives, and to define the strategic directions and priorities for its development. The article is part of the results of a research project of the University of National and World Economy, Sofia and presents results of a survey of 18% of worker producers cooperatives, 33% of worker producers cooperatives for disabled people and 26% of regional cooperative unions, members of the National Union of Worker Producers Cooperatives.

28. **Stoyanova, Z.**, Harizanova, H., (2017), Analysis of the External Environment of Green Jobs in Bulgaria, Economic Alternatives, Issue 1, pp. 5-19, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-940. p.122-136,
https://www.unwe.bg/uploads/Alternatives/Z_H_ea_en_br_1_2017-7.pdf
<https://ideas.repec.org/a/nwe/eajour/y2017i1p122-136.html>

Стоянова, З., Харизанова, Х., (2017), Анализ на външната среда на зелените работни места в България, Икономически алтернативи, брой 1, стр. 5-19, ISSN (печатка): 1312-7462, ISSN (онлайн): 2367-940. стр.122-136

Създаването на зелени работни места има редица предимства, свързани с екологизирането на икономиката, увеличаването на заетостта, прехвърлянето на бизнеса към зелен такъв, повишаването на престижа на организацията и др. В контекста на българската реалност зелените работни места са алтернатива на традиционната заетост, но секторът е изправен пред редица предизвикателства, които трябва да бъдат преодоляни. Основната цел на статията е да анализира и оцени условията на външната среда в България, които влияят върху създаването и развитието на зелени работни места в страната. Методическата рамка включва оценка на факторите чрез използване на PEST методология, която разделя външната среда на далечна и близка среда, както и трансформиране на PESTEL анализа в SWOT анализ. На базата на събраната и анализирана информация в статията се предлагат политически препоръки и заключения, свързани с подобряване на консултантските услуги, промяна на правната рамка на зелените работни места, прилагане на най-добрите европейски практики за създаване и развитие на зелени работни места, прилагане на различни стимули и финансова подкрепа.

Green jobs creation in general has a number of advantages associated with the ecologization of the economy, increasing employment, transfer of businesses to the green ones, raising the prestige of the organization etc. In the context of Bulgarian reality green jobs are an alternative of traditional employment, but the sector faces a number of challenges which must be overcome. The main aim of the paper is to analyze and evaluate the conditions of the external environment in Bulgaria which influence the creation and development of green jobs in the country. The methodological framework includes assessment of factors by using PEST methodology which divides the external environment into distant and near surroundings and also transformation of PESTEL analysis into SWOT analysis. Based on the collected and analyzed information the paper offers policy recommendations and general conclusions related to the improvement of consulting services, changing legal framework of green jobs, implementation of best European practices for projects creating and developing green jobs, implementation of different drivers and financial support etc.

29. Harizanova, H., **Stoyanova, Z.**, (2017), Pest Analysis of Green Jobs in Bulgaria, Икономика и управление на селското стопанство, 62, 2, Селскостопанска академия, p.31-39, ISSN 0205-3845 (Print). ISSN 2534-9872 (Online) https://journal.jaem.info/page/en/details.php?article_id=279 https://scholar.google.com/scholar?hl=en&as_sdt=0%2C5&q=Pest+Analysis+of+Green+Jobs+in+Bulgaria&btnG=

Харизанова, Х., **Стоянова, З.**, (2017), PEST анализ на зелените работни места в България, Икономика и управление на селското стопанство, 62, 2, Селскостопанска академия, стр.31-39, ISSN 0205-3845 (Печат). ISSN 2534-9872 (онлайн)

Зеленият растеж е форма на устойчиво развитие и зелените работни места подкрепят този процес. ЕС очертава план за максимизиране на възможностите за заетост в зелените сектори и съответния персонал, за да стане икономиката „по-зелена“. Зелените работни места включват работа с информация, технологии и материали, които помагат на околната среда да бъде устойчива. Статията анализира и оценява актуалните условия за създаване на зелени работни места в България. Предлага се анализ на изискванията в България относно допустимите критерии за кандидатстване за финансиране по измерването на зелените работни места. Основната цел на статията е да анализира и оцени външната среда, в която се създават и функционират зелени работни места в България. При оценката на околната среда се систематизират констатации, заключения и политически препоръки. Статията има следните задачи: 1) Анализ на теориите за факторите, които влияят върху създаването на зелени работни места; 2) Оценка на

факторите на базата на PEST методологията, която разделя външната среда на далечна и близка среда;3) Въз основа на обобщената и анализирана информация са предложени политически препоръки и заключения. Констатациите и изводите в статията са базирани на резултатите от университетски проект Зелени работни места – инструмент за екологизиране на българската икономика. Проучването е проведено през 2015 г. Информацията е обобщена на базата на срещи с експерти от общински и регионални структури и заинтересовани страни, ангажирани с реализирането на зелени работни места в страната.

Green growth is a form of sustainable development and green jobs support this process. EU outlines plan for maximizing employment opportunities in green sectors and relevant staff in order economy to become “greener”. “Green jobs” involves working with information, technology and materials that help the environment to be sustainable. The paper analyzes and evaluates the current conditions of creation of green jobs in Bulgaria. It is proposed analysis of the requirements in Bulgaria about the eligible criteria to apply for funding under the measurement of green jobs. The main aim of the paper is to analyze and evaluate the external environment in which green jobs in Bulgaria are created. Based on the assessment of the environment are systematize findings, conclusions and policy recommendations. The publication has the following tasks: 1) To analyze the theories of factors which influence creation of green jobs; 2) To assess the factors by PEST methodology into working framework of green job creation which divides external environment into distant and the near surroundings; 3) Based on the aggregated and analyzed information will be offered policy recommendations and general conclusions. Findings and conclusions in the paper are based on the results of university researched project Green jobs – tool for ecologization of Bulgarian Economy. The survey was conducted in 2015. Information is summarized on the basis of meetings with experts from municipal and regional structures and stakeholders involved in the implementation of green jobs in the country.

30. **Stoyanova, Z.**, (2017), Impact Of Climate Change Related Policies On The Sector Of Green Jobs, *Trakia journal of science*, Volume 1, Issue 4, pp 374-380, SSN 1313-7069 (print)ISSN 1313-3551 (online) <http://tru.uni-sz.bg/tsj/Vol.15.%20N%204,%202017/20.pdf> <https://web.b.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=13121723&AN=127682749&h=15%2bBfPbTcwK7CwKdwqDu2QA3g1cLKpJXEr6oBb7GNOYciqRGOWz%2fkweKyB8rXsaPDTf15B0new5JJYXiuT4%2fnw%3d%3d&crl=c&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrnl%3d13121723%26AN%3d127682749>

Стоянова, З., (2017), Въздействие на политиките, свързани с изменението на климата върху сектора на зелените работни места, *Trakia Journal of Sciences*, том 1, брой 4, стр. 374-380, SSN 1313-7069 (отпечатък)ISSN 1313- 3551 (онлайн)

Политиките относно сектора на зелените работни места на европейско ниво са свързани основно с опазване на околната среда, както и тези за чиста енергия и изменение на климата. Те изискват прилагането на политики за развитие на сектора на възобновяемата енергия и мерки за намаляване на парниковите газове чрез създаване на нови устойчиви работни места. Целта на статията се основава на преглед и анализ на политики, свързани с изменението на климата, за да се оцени тяхното въздействие върху сектора на зелените работни места. Първата част на доклада представя преглед на политиките по изменение на климата и оценка на тяхното въздействие върху създаване на зелени работни места. Втората част на статията включва обобщени изводи за ролята на политиките, свързани с изменението на климата и развитието на сектора на зелените работни места.

Policies concerning the sector of green jobs on European level are related mainly to environmental protection, as well as those for clean energy and climate change. They require the application of policies for developing the sector of renewable energy and measures to reduce greenhouse gas emissions by creating new sustainable jobs. The aim of the paper is based on the review and analysis of policies related to climate change, to assess their impact on the sector of green jobs. The first part of the paper presents a review of climate change policies and an assessment of their impact on the creation of green jobs. The second part of the paper includes general conclusions about the role of policies related to climate change for the sector of green jobs.

31. **Stoyanova, Z.**, Petkova, I., (2017), Project financing of the water sector in Bulgaria, Trakia Journal of Sciences, Volume 15, Supplement 1, Series Social Sciences, p. 93-98 SSN 1313-7069 (print)ISSN 1313-3551 (online), http://tru.uni-sz.bg/tsj/TJS_Suppl.1_Vol.15_2017/17.pdf
<https://web.a.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=13121723&AN=127682670&h=5ZA7ciDUdXNIT8qQ14HGyMruoVmGN8heXmkk5NKXKpsU24BwKW8EFxvqYMA8iT%2b%2f8YvaB9NEX2GG%2fr3kij7zA%3d%3d&crI=c&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrINotAuth&crIhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrnl%3d13121723%26AN%3d127682670>

Стоянова, З., Петкова, И., (2017), Проектно финансиране на водния сектор в България, Trakia Journal of Sciences, том 15, Приложение 1, Серия Социални науки, стр. 93-98 SSN 1313-7069 (печатно) ISSN 1313-3551 (онлайн)

През програмния период 2014-2020 г. се появяват нови възможности за водния сектор чрез използване средствата по ОПОС 2014-2020 г., ос Води. Целта на статията е да анализира и оцени проектното финансиране във водния сектор за периода 2007-2013г. На тази база се правят заключения за програмния период и препоръки за подобряване на потенциала на сектора чрез използване на проектно финансиране. Първата част от доклада анализира и оценява използването на средствата за развитие на водния сектор през периода 2007-2013 г. Въз основа на проучване на бенефициенти на ОПОС 2007-2013 г., втората част на разработката оценява ОПОС 2007-2013 г., ос Води. Въз основа на анализа се правят и оценки и препоръки за подобряване на проектното финансиране във водния сектор. Заключениета в доклада са базирани на резултатите от университетски изследователски проект „Управление на проекти за устойчиво развитие на водния сектор” (УНСС) (Стоянова, 2015) и информация от Министерството на околната среда и водите.

During the programming period 2014-2020, new opportunities for the water sector appear through using the funds from OPE 2014-2020, axis Water. The aim of the paper is to analyze and assess the project funding in the water sector for the period 2007-2013. On this basis are made conclusions of the program period and recommendations for improvement the sector's potential by using project financing. The first part of the paper analyzes and assesses the use of funds for the development of the water sector during the period 2007-2013. On the basis of a survey of beneficiaries of OPE 2007-2013 the second part of the paper assess the OPE 2007-2013, axis Water. Based on the analysis and assessment are made recommendations for improvement of the project financing in the water sector. Conclusions in the paper are based on the results of university research project “Project management of sustainable development of water sector” (UNWE) (Stoyanova, 2015) and information from Ministry of the environment and water.

32. Дойчинова, Ю., **Стоянова, З.**, Атанасов, Б., (2018), Институционална среда и детерминанти на проектното управление във водния сектор, Икономически и социални алтернативи, бр.1, стр.5-19, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online): 2534-8965
https://www.unwe.bg/uploads/Alternatives/1_IA_br_1%202018_BG.pdf
<https://ideas.repec.org/a/nwe/iisabg/y2018i1p5-19.html>

Doitchinova, Y., **Stoyanova, Z.**, Atanasov, B., (2018), Institutional environment and determinants of project management in the water sector, Economic and social alternatives, issue 1, pp.5-19, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online): 2534-8965 33

Съвместното интегрирано управление на използването и опазването на природните ресурси се осъществява във водния сектор чрез разработването и реализирането на проекти. Проектното управление създава предпоставки за по - голяма гъвкавост и възможности за предоставяне на по-конкурентни качествени услуги, за създаване на устойчиви иновации и др. В контекста на българската действителност, управлението и финансирането на водни проекти е изправено пред редица предизвикателства и трудности, които са обект на интерес от страна на различни научни направления. Целта на статията е да анализира и оцени средата за управление на проекти във водния сектор и на тази база да се направят обобщени изводи и препоръки. Съдържанието на изследването е структурирано както следва: 1) Литературен преглед на институционалната среда за управление и финансиране на проекти във водния сектор; 2) Анализ и оценка на средата за управление и финансиране на водни проекти; 3) Дискусия на резултатите и препоръки. В последната част се правят обобщени изводи и препоръки за подобряване на средата за управление и финансиране на проекти във водния сектор, свързани с прехода от традиционен подход на управление на проекти към по-устойчив, за изграждането на мултидисциплинарен екип от специалисти, внедряване на иновации и творчество на фазата на проектирането, за повишаване на осведомеността и участието в обучения.

Joint integrated management of the maintenance of natural resources is carried out through the implementation of water activities and the development and implementation of the project sector. Project management creates preconditions for greater flexibility and opportunities for providing more competitive quality services, for creating sustainable innovations, etc. In the context of the Bulgarian management, the management and financing of water projects has been created within the framework of a number of difficulties, which are the object of interest of various scientific fields. The article analyze and evaluate the project management environment in the sector and on this basis are prepared proposals and conclusion. The content of the study is structured as follows: 1) Literature review of the institutional environment for management and financing of projects in the water sector; 2) Analysis and evaluation of the environment for management and financing of water projects; 3) Discussion of results and proposals. The last part summarizes and presents proposals for improvement of the the environment for project management and financing in the water sector. Tha proposals are connected with the transition from a traditional approach of project management to more sustainable, to build a multidisciplinary team of specialists, implementation of innovation and creativity in the design phase, to raise awareness and participation in trainings.

33. **Stoyanova, Z.**, Petkova, I., Todorova, K., (2018), Risk management strategies in water projects in Bulgaria. Economic Alternatives Journal, Vol.12, Issue 2, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-940, Sofia, pp. 228-238,
https://www.unwe.bg/uploads/Alternatives/Zornica_EAlternativi_2_2018-6.pdf
<https://ideas.repec.org/a/nwe/eajour/y2018i2p228-238.html>

Стоянова, З., Петкова, И., Годорова, К., (2018), Стратегии за управление на риска на водни проекти в България. Списание за икономически алтернативи, том 12, брой 2, ISSN (печатен печат): 1312-7462, ISSN (онлайн): 2367-940, София, стр. 228-238

Успешното реализиране на проект във водния сектор зависи както от идентифицирането на рисковите фактори, така и от определяне на степента на тяхното въздействие върху целите на проекта и развитието на процедури и методи за прилагане на стратегии за намаляване на риска. Целта на статията е да се оцени риска при изпълнението на проекти във водния сектор в България и да се представят стратегии за управление на риска. Методическата рамка включва литературен преглед на различни стратегии за управление на риска и оценка на риска при реализиране на проекти във водния сектор. На базата на оценката на риска се определят стратегиите за управлението му в зависимост от вида риск.

The successful completion of a project in the water sector depends upon the proper identification of the risk factors, as well as determining the extent of their impact on the project objectives and the development of procedures and methods for specific risk reduction strategies. The aim of the paper is to assess the risk in the implementation of projects in the water sector in Bulgaria and to present strategies for the risk management. The methodological framework includes literature review of different strategies for risk management and risk evaluation of projects in the water sector. Based on the risk assessment, risk management strategies are defined depending on the type of risk.

34. **Stoyanova, Z.,** Harizanova, H., (2019), Impact of agriculture on water pollution. AGROFOR International Journal, 4(1), 111-118, ISSN 2490-3434 (Printed) ISSN 2490-3442 (Online) , http://agrofor.ues.rs.ba/data/20190214-13-stoyanova_and_harizanova.pdf
https://scholar.google.com/scholar?cluster=15216883336280871330&hl=en&as_sdt=0,5

Стоянова, З., Харизанова, Х., (2019), Въздействие на селското стопанство върху замърсяването на водите. AGROFOR International Journal, 4(1), 111-118, ISSN 2490-3434 (Печатно) ISSN 2490-3442 (Онлайн)

Въздействието на селското стопанство върху повърхностните и подземните води се определя като негативно. От друга страна, селското стопанство се влияе негативно от отпадъчните води и замърсените подземни води. Целта на статията е да се идентифицира, анализира и оцени въздействието на селското стопанство за замърсяването на водите и селското стопанство като замърсител. Обектът на проучване е селското стопанство, а предмет на изследване е 1) въздействието на замърсяването на водите върху аграрния сектор и 2) въздействието на земеделските дейности върху замърсяването на водите. Методическата рамка на статията включва: 1) литературен преглед на въздействието на водните ресурси върху селското стопанство и селското стопанство като източник на замърсяване на водите; 2) анализ на въздействието на селското стопанство върху замърсяването на водите въз основа на статистическа информация и собствено проучване; 3) заключения и препоръки за смекчаване на замърсяването на водните ресурси. В статията е използван анкетният метод на изследване сред аграрни, екологични и агроекологични експерти.

The impact of agriculture on surface and groundwater is determined as negative. On the other hand, agriculture is negatively influenced by wastewater and polluted groundwater. The aim of the paper is to identify, analyze and assess the impacts of agriculture on water pollution and agriculture as a pollutant. The object of the survey is agriculture, and the subject of research is 1) the impact of water pollution on the agrarian sector and 2) the effects of agrarian activities on water pollution. The methodological framework of the paper includes: 1) literature review of impact of the water resources on agriculture and agriculture as a contributor to the water

pollution; 2) analysis of impact of agriculture on water pollution based on statistical information and own survey; 3) conclusions and recommendations for mitigation of water pollution. The used method in the paper is survey method among agrarian, environmental and agroecological experts.

35. Harizanova-Bartos, H., **Stoyanova, Z.**, Todorova, K., Terziyska, R.,(2019), Agricultural impact on environmental pollution on district level. *Trakia Journal of Sciences*, 2019, Volume 17, Supplement 1, Series Social Sciences, pp. 445-450, <http://tru.uni-sz.bg/tsj/Volume%202017,%202019,%20Supplement%201,%20Series%20Social%20Sciences/3/za%20pe4at/72.pdf>
<https://web.a.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=13121723&AN=139487150&h=ddmvPjRDsiWueVfVVHbF5W0d4yxVTNEdvjcWqm%2fDiVIRQMviOUVUFqeXNPKYXuMp7Xrc0g9wCW%2fjdmM3VHnV9Q%3d%3d&cr=c&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrnl%3d13121723%26AN%3d139487150>

Харизанова-Бартос, Х., **Стойнова, З.**, Тодорова, К., Терзийска, Р.,(2019), Въздействие на земеделието върху замърсяването на околната среда на областно ниво. *Trakia Journal of Sciences*, 2019, Том 17, Приложение 1, Серия Социални науки, стр. 445-450

С въвеждането на нови земеделски техники и методи, аграрният сектор се трансформира по икономически и екологичен начин. Българските области са 28 и повечето от тях са селски. Това води до принос за икономиката по отношение на БВП от селскостопански продукти. Основната цел на изследването е да разкрие връзката между аграрните показатели като БВП от селското стопанство и използвани земеделски площи и тяхното влияние върху нивото на замърсяване на околната среда. В тази връзка са поставени следните задачи: 1) Литературен преглед за връзката между селското стопанство и замърсяването на околната среда; 2) Методология въз основа на корелация, регресия и анализ с обхват на данни (DEA) на въздействието върху БВП от земеделието и замърсяването на околната среда; 3) Основни констатации, препоръки и заключения. Резултатите в статията са част от научен проект DN 15/8 2017 Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансиран от фонд Научни изследвания.

With the introduction of new farming techniques and methods, the agrarian sector should be transformed into economically and environmentally friendly way. The Bulgarian districts are 28 and most of them are rural that contribute to the Bulgarian economy with GDP from agricultural products. The main aim of the study is to reveal the connection between the agrarian indicators GDP from agriculture and utilized agricultural area and their impact on the level of environmental pollution. The set up tasks are as follows: 1) Literature findings of the connection between agriculture and environmental pollution; 2) Methodology based on correlation, regression and Data Envelopment Analysis (DEA) of the impact on GDP from agriculture and environmental pollution; 3) Main findings, recommendations and conclusions. The results are part of scientific project DN 15/8 2017 “Sustainable multifunctional rural areas: reconsidering agricultural models and systems with increased demands and limited resources”, funded by the Bulgarian National Science Fund.

36. Doitchinova, J., **Stoyanova, Z.**, (2020), Regional Differences and Impact of Agriculture in Rural Areas, *Bulgarian Journal of Agricultural Economics and Management*, vol.65, № 4, Sofia, Bulgaria, 66-73

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=8Mb2MXUAAA-AJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=8Mb2MXUAAA-AJ:r0BpntZqJG4C

Дойчинова, Ю, **Стоянова, З.**, (2020), Регионални различия и въздействие на земеделието в селските райони, Списание Икономика и управление на селското стопанство, том 65, № 4, София, България, 66-73

Целта на статията е да анализира и оцени значението и въздействието на селското стопанство върху развитието на селските райони. Обект на изследване са промените в селското стопанство и тяхното въздействие върху социално-икономическите и екологичните характеристики на селските райони. Обектът е въздействие на селското стопанство на територията на 13 области на страната (NUTS3). Изследването се базира на статистическа информация и експертна оценка на специалисти по земеделие и териториално развитие в три района за планиране (2019 г.). Резултатите, представени в публикацията, са част от проект № 15/8 от 2017 г. Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансиран от фонд Научни изследвания.

The purpose of the article is to analyze and evaluate the importance and impact of agriculture on rural development. The changes in agriculture and their effects on the socio-economic and environmental characteristics of rural areas are the subject of the study. The object is impact of agriculture within the territory of 13 districts of the country (NUTS3). The survey is based on statistical information and expert evaluation of specialists in agriculture and territorial development in three planning regions (2019). The results presented in the publication are part of the project № 15/8 of 2017 “Sustainable multifunctional Rural Areas: Rethinking Agricultural Models and Systems in the face of increased requirements and scarce resources”, funded by the Bulgarian National Science Fund.

37. **Стоянова, З.**, (2021), Оценка на риска при внедряване на екоиновации от земеделски стопанства, Икономически и социални алтернативи, бр.3, стр.101-116, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online): 2534-8965, <https://www.unwe.bg/alternativi/bg/journalissues/article/21201>

Stoyanova, Z., (2021), Risk assessment in the implementation of eco-innovation in agricultural holdings, Economic and social alternatives, issue 3, pp.101-116, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online) : 2534-8965

Намаляването на отрицателното въздействие от земеделието върху околната среда е от съществено значение. Това налага прилагането на екологични и ресурсоспестяващи технологии в селското стопанство, осигуряване на екологично благоприятно развитие на селските райони, реализирането на екоиновационни проекти, насърчаване на екоиновационни дейности. Цел на доклада е да се оценят рисковете за прилагане на иновации от земеделските стопанства и, на базата на определените типове риск, да се очертаят стратегически насоки за преодоляването им. Съдържанието на статията е структурирано както следва: 1) Литературен преглед на понятието екоиновация и рисковете, свързани с прилагането на екоиновации в земеделието; 2) Методологична рамка на изследването; 3) Оценка на риска при внедряване на екоиновации от земеделските стопанства. В последната част се обобщават насоки за преодоляване на риска при внедряване на екоиновации от земеделските стопанства.

Reducing the negative impact of agriculture on the environment is an essential issue. This requires the application of environmental and resource-saving technologies in agriculture, ensuring environmentally friendly development of rural areas, the implementation of eco-innovation projects, promotion of eco-innovation activities. The purpose of the paper is to

assess the risks for the implementation of innovations from agricultural holdings and, on the basis of the identified types of risk, to outline strategic recommendations for overcoming them. The content of the article is structured as follows: 1) Literature review of the concept of eco-innovation and the risks associated with the application of eco-innovations in agriculture; 2) Methodological framework of the research; 3) Risk assessment in the implementation of eco-innovations from agricultural holdings. The last part summarizes recommendations for overcoming the risk of implementation of eco-innovations from agricultural holdings.

38. **Stoyanova, Z.**, (2021), Innovation for sustainable water sector, Scientific Papers Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, Vol. 21, Issue 3, pp. 745-751, ISSN 2284-7995 Print ISSN-L 2247-3572 CD, http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.21_3/Art85.pdf
<https://web.s.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=22847995&AN=152909755&h=4P2A13HZQxuFaaHdrJxcLGgf6QJmPKylGEjd2zajJsle83fcuIT54UI9LIdA3yYgiDTtFA8xOPzI6AIB%2fYsufg%3d%3d&crl=f&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrnl%3d22847995%26AN%3d152909755>

Стоянова, З., (2021), Иновации за устойчив воден сектор, Серия научни трудове „Управление, икономическо инженерство в селското стопанство и развитие на селските райони, бр. 21, брой 3, стр. 745-751, ISSN 2284-7995 Печат ISSN-L 2247-3572 CD

Предизвикателствата по отношение на устойчивото управление на водния сектор изискват разпространение на иновативни технологии и внедряване на иновативни решения. Целта на статията е да се направи SWOT анализ въз основа на оценката на възможностите на иновациите да допринесат за устойчивостта във водния сектор и на базата на анализа на проблемите за тяхното изпълнение, да се очертаят препоръки за подобряване на процеса на внедряване на иновации в сектора. Методическата рамка на изследването включва: 1. Теоретичен преглед на внедряването на иновациите във водния сектор 2. Методология за изследване на устойчивото управление на водния сектор чрез внедряване на иновации 3. Изследване на проблемите и възможностите за постигане на устойчивост чрез внедряване на иновации въз основа на проучване сред експерти 4. Заключение за внедряването на иновации във водния сектор и препоръки за подобряване на процеса. Резултатите в статията са част от изследване, свързано с устойчивото управление на водния сектор в България.

Challenges regarding the sustainable management of the water sector require the diffusion of innovative technologies and the implementation of innovative solutions. The aim of the article is to make a SWOT analysis based on the assessment of the possibilities of innovations to contribute to sustainability in the water sector and the analysis of the problems for their implementation. This allows being outlined recommendations for improving the process of innovation implementation in the sector. The methodological framework of the study includes: 1. Theoretical review of the implementation of innovations in the water sector 2. Methodology for the study of sustainable management of the water sector through the implementation of innovations 3. Study of the problems and the possibilities for achieving sustainability through the implementation of innovations based on a survey among experts 4. Conclusion on the implementation of innovations in the water sector and recommendations for process improvement. The results in the article are part of a research project related to the sustainable management of the water sector in Bulgaria.

39. Харизанова-Бартос, Х., Стоянова, З., Петкова, И., Методиев, Н., Харизанова-Методиева, Ц., Шейтанов, П., Димитрова, А., Управление на риска в земеделските

стопанства в България, Икономически и социални алтернативи, бр.3, стр.70-83, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online): 2534-8965, <https://www.unwe.bg/doi/alternativi/2021.3/ISA.2021.3.05.pdf>

Harizanova-Bartos, H., Stoyanova, Z., Petkova, I., Metodiev, N., Harizanova-Metodieva, Ts., Sheitanov, P., Dimitrova, A., Risk management in agricultural holdings in Bulgaria, Economic and social alternatives, issue 3, pp.70-83, ISSN (print): 1314-6556, ISSN (online): 2534-8965, <https://www.unwe.bg/doi/alternativi/2021.3/ISA.2021.3.05.pdf>

Развиващите се несигурности, рискове и кризи, свързани с естествената среда, технологиите, икономическата и политическа среда, както и глобализацията, все още представляват предизвикателство пред справянето с управлението на риска в аграрния сектор в България. Целта на статията е да се направи анализ на управлението на риска в земеделските стопанства и на тази база да се определят обобщени изводи и предложения за подобряване на процеса. Управлението на риска често пъти е зависимо от икономическите дейности и вътрешните нагласи на управителите на стопанствата. Методологичната рамка на изследването включва: 1) Теоретичен преглед на управлението на риска в аграрния сектор, като се определят източниците на несигурност и риск, възможността на земеделските производители да използват различни стратегии за управление на риска, както и зависимостта на управлението на риска от възприятията на земеделските стопани и предприетите правителствени мерки; 2) Методологични основи на проучването на управлението на риска в земеделските стопанства; 3) Предложения за подобряване на процеса на управление на риска. Анализите в статията представят резултати от университетски проект НИ 16/2018 Интегриран подход при управление на риска в аграрния сектор.

Emerging uncertainties, risks and crises related to the natural environment, technology, economic and political environment, as well as globalization, still pose a challenge to address risk management in the agricultural sector in Bulgaria. The aim of the article is to make an analysis of risk management in agricultural holdings and on this basis to determine generalized conclusions and proposals for improving the process. Risk management often depends on the economic activities and internal attitudes of farm managers. The methodological framework of the study includes: 1) Theoretical review of risk management in the agricultural sector, identifying sources of uncertainty and risk, the ability of farmers to use different risk management strategies, as well as the dependence of risk management on perceptions of farmers and government measures taken; 2) Methodological framework of the study of risk management in agricultural holdings; 3) Recommendations for improving the risk management process. The analyzes in the article present the results of the university project NID 16/2018 Integrated approach to risk management in the agricultural sector.

40. Stoyanova, Z., 2020, Ecological Aspects of Urban Agriculture in the Context of Sustainability Economic Alternatives Journal, Vol.27, Issue 3, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-940, Sofia, pp. 480-491, <https://www.unwe.bg/doi/eajournal/2020.3/EA.2020.3.08.pdf>

Стоянова, З., 2020, Екологични аспекти на градското земеделие в контекста на устойчивостта, Икономически алтернативи, том 27, брой 3, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-940, Sofia, pp. 480-491, <https://www.unwe.bg/doi/eajournal/2020.3/EA.2020.3.08.pdf>

Постигането на по-устойчив и екологичен подход, следването на концепциите за устойчиво развитие и търсене на решения за подобряване на качеството на живот в контекста на градското земеделие изисква определяне на екологичните аспекти на този тип практики в контекста на устойчивото развитие. Устойчивото градско земеделие

съчетава всички характеристики на градското земеделие, реализирани в концепцията за устойчивост. Целта на статията се основава на оценката на екологичното въздействие на градското земеделие за определяне на неговите възможности за подобряване качеството на живот в България. Статията има следната структура: 1) Литературен преглед на авторови възгледи, насочени към устойчивото градско земеделие; 2) Методическа рамка на изследването; 3) Анализ на мнението на респондентите относно екологичните аспекти на градското земеделие за подобряване качеството на живот; 4) Общи изводи, свързани с екологичните аспекти на градското земеделие за подобряване качеството на живот. Екологичните аспекти на градското земеделие за подобряване качеството на живот се разкриват въз основа на оценките на респондентите по отношение на ползите за околната среда от градското земеделие, профила на клиентите на продуктите от градското земеделие, профила на градските земеделски продукти, прилагани практики и производствени методи, замърсяване на природните ресурси и др. Някои от изводите в статията са свързани с възможностите на градското земеделие да осигури продоволствена сигурност и хранителни ресурси по екологосъобразен начин, да оптимизира и пести използването на природните ресурси, да реализира зелени практики, да създават местна заетост и насърчават развитието на регионите. Резултатите са част от научния проект DN 05/18 Градското земеделие като стратегия за подобряване качеството на живот на градските общности, финансиран от фонд Научни изследвания

Achieving a more sustainable and environmentally friendly approach, following the concepts of sustainable development and searching solutions for improving the quality of life in the context of urban agriculture requires a determination of the environmental aspects of this type of practices in the context of sustainable development. Sustainable urban agriculture combines all the characteristics of urban agriculture, implemented in the concept of sustainability. The aim of the paper is based on the assessment of the ecological impact of urban agriculture to determine its possibilities for improving the life quality in Bulgaria. The paper has the following structure: 1) Literature review of the relevant author's findings directed to sustainable urban agriculture; 2) Methodological framework of the study; 3) Analysis of the respondents' opinion about the ecological aspects of urban agriculture for improving the life quality; 4) General conclusions related to the ecological aspects of urban agriculture for improving the life quality. Ecological aspects of urban agriculture to improve the quality of life are revealed on the basis of the respondents' assessments in terms of the environmental benefits of urban agriculture, the profile of the customers of the products from urban agriculture, the profile of urban agricultural products, applied practices and production methods, pollution of natural resources etc. Some of the conclusions in the paper are related to the opportunities of urban agriculture to ensure food security and food resources in an environmentally friendly manner, optimize and save the use of natural resources, implement green practices, create local employment and encourage the development of the regions. The results are part of the scientific project DN 05/18 Urban agriculture as a strategy for improving the quality of life of urban communities, funded by the Bulgarian National Science Fund.

V. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

41. **Стоянова, З.,** (2012), Проблеми на местните инициативни групи в България в процеса на тяхното създаване, сп. Управление и устойчиво развитие, том 37, брой 6, стр. 44-49, ISSN 1311-4506, http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/articles/37/37-08_Z_Stoyanova.pdf

39. Stoyanova, Z., (2012), Lokal active group's problems in bulgaria during their establishment, Management and Sustainable Development magazine, volume 37, number 6, pp. 44-49, ISSN 1311-4506, http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/articles/37/37-08_Z_Stoyanova.pdf

В хода на развитие на подхода ЛИДЕР, местните инициативни групи (МИГ) се явяват ключови участници в развитието на регионите, като спомагат за оживяването на териториите, осигуряват жизнеспособност и устойчивост на социалните и икономическите дейности, подпомагат постигането на устойчиво развитие. Целта на доклада е да се анализират проблемите, които имат МИГ в България в процеса на тяхното създаване, като на тази база се направят обобщени изводи за трудностите на местните партньорства и се дадат предложения за преодоляването им. В първата част на доклада в теоретичен аспект са разгледани подходите при организацията на местни партньорства. Втората част на разработката анализира основните проблеми на МИГ в процеса на тяхното създаване. На тази основа са направени обобщени изводи за трудностите на МИГ като са дадени предложения за преодоляването им.

During the development of the LEADER approach, local active groups (LAG) become key players for the development of regions helping the revival of local territories, ensuring viability and sustainability of economic and social activities and promote the achievement of sustainable development of the regions. The aim of the paper is to analyze the problems of the LAG in Bulgaria during their establishment. On this basis are made basic conclusions connected with constrains of LAG and are given proposals for their overcoming. The first part of the paper concludes the theoretical view of the approaches by organization of LAG. In the second part is made analyze of the LAG's main problems during their establishment. On this basis are made basic conclusions of LAG's constrains and some proposals for their overcoming.

42. **Стоянова, З.**, Харизанова Х., (2012), Нагласи на лозарските производители в България за преминаване към биологично производство, научно-практическа електронна конференция с международно участие "Развитие на агробизнеса и селските райони в България и ЕС- Перспективи 2020", Варна, стр. 65-75, ISBN978-954-9430-92-9

Stoyanova, Z., Harizanova H., (2012), Attitudes of vine growers in Bulgaria for transition to organic production, scientific and practical e-conference with international participation "Development of agribusiness and rural areas in Bulgaria and the EU - Perspectives 2020" , Varna, pp. 65-75, ISBN978-954-9430-92-9

Целта на доклада е на базата на направено проучване да се анализират нагласите на лозарските производители в България да преминат към биологично производство. На тази основа са направени основни изводи, касаещи технологията на производството в лозарския сектор. В първата част на доклада са разгледани теориите, свързани с биологичното производство на грозде. Във втората част на разработката на базата на осъществени фокус групи е направен анализ на нагласите на лозарските производители за преминаване към биологично производство. На базата на анализа са направени обобщени изводи за условията, при които лозарските производители са склонни да трансформират производството си от конвенционално към биологично.

The purpose of the paper is to analyze the attitudes of wine producers in Bulgaria to switch to organic grape production . On this basis, are made main conclusions concerning the production technology in the wine sector. In the first part of the paper are discussed theories related to organic production. In the second part of the study based on focus groups is conducted an analysis of the attitudes of wine producers for switching to organic production. Based on the analysis are made general conclusions about the conditions under which wine producers tend to transform production from conventional farming to organic one.

43. **Стоянова, З.**, (2013), Модели по прилагане на подхода лидер в страните от ЕС, списание Управление и устойчиво развитие, том 42, брой 5, стр. 164-168, ISSN 1311-4506. http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/articles/42/42-28_Z_Stoyanova.pdf

Stoyanova, Z., (2013), Models for applying the Leader approach in the EU countries, Management and Sustainable Development magazine, volume 42, issue 5, p. 164-168, ISSN 1311-4506.

В страните от ЕС прилагането на подхода ЛИДЕР и организацията на дейността на МИГ се осъществява под най-разнообразни форми. Въпреки това могат да се определят три основни модела по прилагането на ЛИДЕР, които в настоящия момент се използват от държавите-членки в рамките на Ос Лидер. Целта на доклада е да се анализират модели по приложението на подхода ЛИДЕР и формите на организация на местните инициативни групи, като на тази база се правят обобщени изводи за прилагането на подхода ЛИДЕР и организацията на МИГ в страните от ЕС. В първата част на доклада са дефинирани моделите по прилагането на подхода ЛИДЕР в страните от ЕС. Втората част на доклада съдържа обобщени изводи за дефинираните модели по приложението на подхода ЛИДЕР и формите на организация на местните инициативни групи.

The implementation of the Leader approach and organization of the LAG in the EU is carried out under different forms. However, it could be defined three basic models for the implementation of the LEADER, who is currently being used by member states under the Leader axis. The purpose of the paper is to analyze models of applying the Leader approach and forms of organization of local action groups, and on this basis to make generalized conclusions about implementation of the LEADER approach and organization of the local active groups in the EU. In the first part of the paper are defined models for the implementation of the LEADER approach in the EU. The second part of the paper contains general conclusions about defined models of the implementation of the Leader approach and forms of organization of local active groups.

44. **Стоянова, З.,** (2014), Роля на социалните предприятия в Европа, сп. Управление и устойчиво развитие, том 48, бр. 5, стр. 76-81, ISSN 1311-4506 http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/articles/48/48-14_Z_Stoyanova.pdf

Stoyanova, Z., (2014), The role of social enterprises in Europe, Management and Sustainable Development, Vol. 48, no. 5, pp. 76-81, ISSN 1311-4506

Целта на доклада е да се анализират добри практики, свързани с функционирането на социалните предприятия в някои страни от Европа и на тази база да се направят обобщени изводи за ролята им за обществото и за техните членове в частност. В първата част на доклада е направен преглед на концепцията за понятието „социално предприятие“. Втората част съдържа оценка на добри практики, свързани с функционирането на социалните предприятия в Европа. На тази база са направени изводи за нарастващата роля на социалните предприятия в Европа.

The purpose of the paper is to analyze best practices related to the operation of social enterprises in several countries in Europe and on this basis to draw general conclusions about their role for society as a whole and its members in particular. The first part of the paper includes a theoretical review of the concept for social enterprises. The second part contains an analysis of best practices related to the operation of social enterprises in Europe. On this basis are drawn conclusions about the growing role of social enterprises in Europe.

45. **Стоянова, З.,** (2014), Проектно финансиране на лозаро-винарския сектор в България – тенденции и перспективи. Юбилейна научнопрактическа конференция с международно участие. Националният аграрен сектор-елемент на европейските земеделски региони в стратегията „Европа 2020“, 6-7 ноември том 1, Свищов, стр. 212-218, ISBN978-954-23-1012-9

Stoyanova, Z., (2014), Project financing of the wine sector in Bulgaria - trends and prospects. Anniversary scientific-practical conference with international participation. The National Agrarian Sector - an Element of the European Agricultural Regions in the Europe 2020 Strategy, November 6-7, Volume 1, Svishtov, pp. 212-218, ISBN978-954-23-1012-9

Осъществената реформа в законодателството на лозаро-винарския сектор в ЕС след 2007 година, въведе модел на финансиране на сектора чрез програми за подпомагане. Всяка от тях налага мерки, определени от държавата-членка. Развитието на лозаро-винарския сектор и лозарските стопанства в България се осъществява с финансови средства, отпуснати по мерките на програмите за държавно подпомагане, както за лозарския сектор, така и за земеделският отрасъл като цяло. Целта на доклада е да се анализира и оцени проектното финансиране в лозаро-винарския сектор за периода 2007-2013 година, като на тази база се направят обобщени изводи за изминалия програмен период и се дадат насоки за подобряване на потенциала на сектора чрез използване на финансирането по проекти през новия програмен период.

The reform of the legislation on the wine sector in the EU since 2007 has introduced a model of financing the sector through support programs. Each of them requires measures determined by the Member State. The development of the wine sector and vineyards in Bulgaria is carried out with financial resources allocated under the measures of state aid programs, both for the wine sector and for the agricultural sector as a whole. The purpose of the report is to analyze and evaluate the project funding in the wine sector for the period 2007-2013, based on which are prepared summarized conclusions for the past programming period and provide guidelines for improving the potential of the sector through the use of funding for projects in the new programming period.

46. **Стоянова, З.**, (2015), Международният опит в обучението по дисциплината „Икономика на околната среда и природните ресурси“, сп. Управление и устойчиво развитие, том 52, бр. 3, стр. 65-70, ISSN 1311-4506, http://oldweb.itu.bg/jmsd/files/articles/52/52-10_Z_Stoyanova.pdf

Stoyanova, Z., (2015), International experience in teaching the discipline "Environmental Economics and Natural Resources", Journal of Management and Sustainable Development, Volume 52, no. 3, pp. 65-70, ISSN 1311-4506

Целта на доклада е да се проучат и анализират учебни програми по дисциплината „Икономика на околната среда и природните ресурси“ във водещи европейски и световни университети и на тази база, да се направят обобщени изводи за необходимостта от изучаването ѝ, разпространението ѝ на европейско и световно равнище, както и за сходството в съдържателно отношение между проучените учебни програми. Направено е проучване на учебните програми по дисциплината „Икономика на околната среда и природните ресурси“ на водещи университети в Европа и света, на чиито страници в интернет са представени относително по-подробно учебни планове и програми.

The aim of the paper is to investigate and analyze curriculum of the course "Environmental and natural resource economy" in leading European and world universities and on this basis to make general conclusions about the necessity of this course, its distribution at European and global level as well as the similarity of the content between studied curricula. It was made a research of the curricula of the course "Environmental and natural resource economy" in leading European and world universities, whose websites present relatively detailed curricula.

47. Харизанова, Х., **Стоянова, З.**, (2015), Добри практики в ЕС за създаване на зелени работни места, сборник Посткризисно управление в бизнеса, ХТМУ, стр. 703-711, ISBN978-954-2940-19-8.

Harizanova, H., **Stoyanova, Z.**, (2015), Good practices in the EU for creating green jobs, collection Post-crisis management in business, UCTM, pp. 703-711, ISBN978-954-2940-19-8

На Европейско ниво все повече страни започват да внедряват проекти и инициативи, които са насочени към дейности, позволяващи създаването на зелени работни места. Част от проектите са синтезирани и изведени в тази част на доклада като добри европейски практики. Целта на доклада е да се анализират добри практики при създаването на зелени работни места в ЕС и на тази основа да се направят обобщени изводи и предложения, свързани със създаването на зелена заетост.

At European level, more and more countries are starting to implement projects and initiatives that focus on activities that create green jobs. Some of the projects are synthesized and presented in this part of the report as good European practices. The purpose of the paper is to analyze the best practices by creating green jobs at European level and on this basis to make general conclusions and proposals regarding the creation of green employment in EU.

48. **Стоянова, З.**, (2015), Екологична политика на ЕС за създаване на зелени работни места, научна конференция Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения, ИУ-Варна, ISBN 978-954-21-0833-7, стр.141-148, http://conference.ue-varna.bg/2015/bg/Tom_1.pdf

Stoyanova, Z., (2015), EU Environmental Policy for Green Jobs, Scientific Conference The Economy in a Changing World: National, Regional and Global Dimensions, Varna University of Economics, ISBN 978-954-21-0833-7, pp.141-148

Политиките, регулиращи сектора на зелените работни места на ниво Европейски съюз са главно политиките, свързани с опазване на околната среда, както и тези за чиста енергия и изменението на климата. Целта на доклада е на базата на оценката на екологичната политика на ЕС, да се направят обобщени изводи за влиянието ѝ върху създаването на зелени работни места. В докладът се прави преглед и оценка на екологичната политика на ЕС за създаване на зелени работни места. На базата на анализирани политики, касаещи сектора на зелените работни места могат да бъдат направени следните обобщени изводи и препоръки.

Policies regulating the green jobs sector at European Union level are the main policies related to environmental protection, as well as those for clean energy and climate change. The aim of the paper is based on EU's environmental policy assessment to draw conclusions for its impact on green jobs. The paper reviews and assesses the EU's environmental policy for green jobs. On the basis of the analyzed policies concerning the green jobs sector are prepared generalized conclusions and proposals.

49. **Стоянова, З.**, (2015), Прилагане на проектното управление във водния сектор в ЕС, научна конференция Агробизнесът и селските райони- настояще и бъдещо развитие, Юбилейна научно-практическа конференция с международно участие, стр.332-339, ИУ-Варна, ИК «Геа –Принт» Варна, http://conference.ue-varna.bg/ai/upload/Sbornik_Dokladi-2015-end.pdf

Stoyanova, Z., (2015), Implementation of project management in the water sector in the EU, scientific conference Agribusiness and rural areas - current and future development, Jubilee scientific-practical conference with international participation, pp.332-339, IU- Varna, Geo-Print Publishing House, Varna

Управлението на проект е прилагане на знания, умения инструменти и техники за дейностите по проекта. То се осъществява чрез интегрирането на процесите за управление на проекта - стартиране, планиране, изпълнение, мониторинг и контрол, както и окончателното му приключване. Целта на доклада е да се анализират добри практики по прилагане на проектното управление във водния сектор и на тази основа да се направят обобщени изводи и предложения, свързани с приложението на проектното управление във водния сектор в ЕС.

Project management is the application of knowledge, skills, tools and techniques to project activities. It is implemented through the integration of project management processes - start, planning, implementation, monitoring and control, as well as its final completion. The purpose of the paper is to analyze best practices by applying of project management in water sector and on this basis to make general conclusions and proposals regarding the applying of project management in water sector in EU.

50. **Стоянова, З.**, (2016), Харизанова Х., Баристри и заплахи пред развитието на зелените работни места в България, сп. Управление и устойчиво развитие, том 58, бр. 3, стр.19-23, ISSN 1311-4506, http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/articles/58/58-03_Z_Stoyanova_H_Harizanova.pdf

Stoyanova, Z., (2016), Harizanova H., Barriers and threats to the development of green jobs in Bulgaria, Management and Sustainable Development magazine, volume 58, issue. 3, pp.19-23, ISSN 1311-4506

Създаването на зелени работни места има редица силни страни, свързани с повишаването на заетостта, трансфер на стопански дейности към зелени такива, екологизация на икономиката, повишаване на престижа на организациите, но едновременно с това зелената заетост е изправена пред редица предизвикателства, с които трябва да се справи. Целта на доклада е да се анализират и оценят бариерите и заплахите пред развитието на зелените работни места в България и на тази основа да се направят обобщени изводи и препоръки за развитието на този сектор. В първата част на разработката е представен литературен обзор на възможните проблеми, които се явяват като ограничители при създаването на зелена заетост. Във втората част на доклада е изготвена оценка на съществуващите бариери при прилагането на зелени практики, както и оценка на причините, които затрудняват кандидатстването на заинтересовани лица за финансиране от европейски, национални фондове за насърчаване на зелената заетост. Определянето на бариерите и заплахите пред развитието на зелените работни места е реализирано чрез проведено анкетно проучване през периода 2014–2015 г. сред представители на бюра по труда и общинската администрация. Чрез събраната информация са изведени и анализирани бариерите и заплахите пред сектора на зелените работни места. На тази база са направени обобщени изводи и препоръки.

The creation of green jobs has a number of strengths associated with increased employment, transfer of businesses to the green ones, ecologization of economy, raising the prestige of the organization, but at the same time, the sector faces a number of challenges which must be overcome. The aim of the paper is to analyse and evaluate the constrains and barriers to the development of green jobs in Bulgaria and on this basis to make general conclusions and recommendations for the development of this sector. The first part of the paper includes literature review of the problems and barriers in the creation of green jobs. The second part of the paper evaluate barriers to implementation of green practices and an assessment of the reasons that make it difficult to apply for funding from EU, national funds for the promotion of green jobs. The determination of barriers and constrains to the development of green jobs is realized through a survey conducted during 2014-2015 among representatives of labor offices

and municipal administration. Based on the analysis of barriers and constraints facing the sector of green jobs are made general conclusions and recommendations.

51. **Стоянова, З.**, Атанасов Б., (2016), Управление на проекти във водния сектор - добри практики, международна научна конференция "Икономическо благосъстояние чрез споделяне на знания", СА "Д.А.Ценов", гр. Свищов. 9-10 ноември 2016, стр. 343-349, ISBN 978-954-23-1185-0 (том 1)

Stoyanova, Z., Atanasov B., (2016), Project management in the water sector - good practices, International Scientific Conference "Economic well-being through knowledge sharing", SA "DA Tsenov", Svishtov. November 9-10, 2016, pp. 343-349, ISBN 978-954-23-1185-0 (volume 1)

Проучването на световно и европейско равнище по отношение на моделите за управление на водите и моделите за управление на проекти, свързани с тях показва, че съществува голямо многообразие. Целта на доклада е да се оценят добри практики при управлението на водните проекти на европейско и световно равнище, като на тази база се направят обобщени изводи и препоръки за осъществяване на проектното управление в България. Основният методичен подход, приложен в доклада е „изследване на отделен случай”, тъй като този метод е приложим при изучаване на спецификите на управлението на водните проекти.

Global and European research on water management models and related project management models shows that there is great diversity. The purpose of the paper is to assess good practices in water project management at European and global level, and on this basis to summarize conclusions and recommendations for project management in Bulgaria. The main methodological approach applied in the report is "case study", as this method is applicable in the study of the specifics of water project management.

52. **Стоянова, З.**, (2017), Фактори за постигане на устойчиво проектно управление във водния сектор, сп. Управление и устойчиво развитие, том 66, бр. 5, стр.51-82, ISSN 1311-4506, http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/articles/66/66-10_Z_Stoyanova.pdf

Stoyanova, Z., (2017), Factors for achieving sustainable project management in the water sector, Management and Sustainable Development magazine, volume 66. 5, pp.51-82, ISSN 1311-4506

Интегрираното управление на водните ресурси налага свързването на концепцията за устойчиво развитие с проектното управление във водния сектор. Целта на доклада е да се оценят факторите за постигане на устойчиво проектно управление във водния сектор и на тази база, да се направят обобщени изводи и препоръки за подобряване на проектното управление в България. Първата част на доклада съдържа литературен обзор на интегрирането на концепцията за устойчивостта в управлението на проекти във водния сектор. За реализиране на целта на доклада е направен анализ на факторите за постигане на устойчивост във водния сектор и са оценени тези, които оказват влияние върху проектното управление в сектора. На тази основа са направени предложения за подобряване на управлението на водни проекти.

Integrated management of water resources requires connection between the concept of sustainable development and project management in water sector. The aim of the paper is to assess the factors for sustainable project management in water sector and on this basis, to make generalized conclusions and recommendations to improve project management in Bulgaria. The first part of the paper contains a literature review of integration of sustainability concept in the project management in water sector. Analysis of the factors for achieving sustainability in water sector is made to realize the aim of the paper such as is prepared assessment of those factors

that affect project management in water sector. On this basis are made proposals for improving the management of water projects.

53. **Стоянова, З.**, (2018), Нагласи за кандидатстване по водни проекти в България, сп. Управление и устойчиво развитие, том 70, бр. 3, стр.101-105, ISSN 1311-4506, http://oldweb.ltu.bg/jmsd/files/articles/70/70-20_Z_Stoyanova.pdf

Stoyanova, Z., (2018), Attitudes for applying for water projects in Bulgaria, Management and Sustainable Development magazine, volume 70. 3, pp.101-105, ISSN 1311-4506

Бенефициентите по Оперативна програма околна среда (ОПОС), ос Води са изправени пред редица предизвикателства – политически, времеви, финансови, социални, които влияят на желанието им за участие по Програмата. Целта на доклада е да се оценят нагласите на бенефициентите за кандидатстване по водни проекти и на тази база да се направят предложения за повишаване на мотивацията им за участие по ОПОС 2014–2020, ос Води. В доклада е направен теоретичен преглед на мотивите на бенефициенти за участие във водни проекти. На базата на проведено анкетно проучване по изследователски проект сред 19 общини е направен анализ на нагласите им за кандидатстване по ОПОС 2014–2020. На тази база се правят предложения за повишаване на мотивацията за участие по Програмата.

Beneficiaries under OPE, axis Water face a number of challenges – political, timely, financial, social, which affect their willingness to participate in the Operational Program. The aim of the paper is to evaluate the attitudes for applying for water projects and on this basis to make recommendation for increasing the motivation of the beneficiaries for participation under the OPE 2014–2020, axis Waters. The paper provides a theoretical review of the beneficiaries' motives for participation in water projects. Analytical part of the paper presents analysis of the beneficiaries attitudes for applying for OPE 2014–2020. On this basis are made proposals for increasing the motivation of the beneficiaries to participate in the Program.

54. **Стоянова, З.**, Атанасов, Б., (2017), Бариери при реализацията на водни проекти в България, Регионална икономика и устойчиво развитие, Сборник с доклади от научна конференция, организирана от Научноизследователски институт при Икономически университет - Варна 17 ноември 2017 г. Том 2, 2018, Издателство „Наука и икономика“ Икономически университет – Варна, SBN 978-954-21-0957-0, стр. 430-445, https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/publishing-complex/2018/Konferencia_NII_2018_T2.pdf

Stoyanova, Z., Atanasov, B., (2017), Barriers for the implementation of water projects in Bulgaria, Regional Economy and Sustainable Development, Proceedings of a scientific conference organized by the Research Institute at the University of Economics - Varna November 17, 2017 Volume 2, 2018, Publishing House "Science and Economics" University of Economics - Varna, SBN 978-954-21-0957-0, pp. 430-445

Процесът на осъществяване на един проект е ограничен във времето, изисква адекватно управление от квалифициран, мултидисциплинарен екип от хора, използване на значителни финансови средства. Това обяснява появата на множество и разнообразни бариери, свързани с промяна в законодателството, забавяне на плащанията, неефективна комуникация, административни проблеми и др. Целта на статията е да оцени и анализира бариерите при изпълнението на проекти във водния сектор в България и на тази база да се направят препоръки за преодоляването им.

The project process is limited in time, require adequate management of a qualified, multidisciplinary team of people, use of significant financial resources. This implies the emergence of many and varied barriers related to change in legislation, delay of payments,

inefficient communication, administrative problems, etc. The aim of the paper is to evaluate and analyze barriers in the implementation of projects in the water sector in Bulgaria and on this basis to make recommendations for overcoming them.

55. **Стоянова, З.**, Тодорова, К., (2019), Въздействие на земеделието за развитие на селските райони , сборник Модели и системи на земеделие и въздействието им на селските райони, Издателски комплекс УНСС, стр. 39-51, ISBN:978-619-232-204-5, София

Stoyanova, Z., Todorova, K., (2019), Impact of agriculture on rural development, collection Models and systems of agriculture and their impact on rural areas, UNWE Publishing House, pp. 39-51, ISBN: 978-619-232-204-5, Sofia

Въз основа на литературен преглед, този доклад анализира ролята и оценява въздействието на селското стопанство върху развитието на селските райони. Промяната в подходите за развитие на селските райони се проследят, започвайки от тези, които основно се занимават с производството на стоки към тези, които зачитат местните нуждите и потенциала на местните общности. Целта на доклада е да представи значението на селското стопанство за развитието на селските райони от икономическа, социална и екологична гледна точка и на тази база да се направят заключения. Резултатите от доклада са част от проект Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансиран от Фонд научни изследвания.

Based on a literature review, this report analyzes the role and assesses the impact of agriculture on rural development. The change in the approaches for rural development is traced out from those mainly concerned with the production of goods to those that respect the local needs and the potential of local communities. The aim of the paper is to present the importance of agriculture for rural development from an economic, social and environmental point of view, and upon that conclusions have been made. The results of this report are part of the project Sustainable multifunctional rural areas: rethinking the agricultural models and systems in growing demands and scarce resources funded by the Bulgarian National Science Fund.

56. Doitchinova, J., **Stoyanova, Z.**, (2020), How different farming patterns are changing rural areas, Book of Proceedings VIth International Scientific Forum “Agricultural economics to support farming”, pp.92-101, e ISBN –978-954-8612-31-9, ISBN–978-954-8612-30-2, 92-101, <https://www.iae-bg.com/wp-content/uploads/2020/12/Book-of-Proceedings-2019-conference-1.pdf>

Дойчинова, Ю., Стоянова, З., (2020), Как различните модели на земеделие променят селските райони, Сборник доклади VI международен научен форум „Земеделската икономика за подпомагане на земеделското производство”, pp.92-101, e ISBN -978 -954-8612-31-9, ISBN – 978-954-8612-30-2, 92-101, <https://www.iae-bg.com/wp-content/uploads/2020/12/Book-of-Proceedings-2019-conference-1.pdf>

Целта на статията е да анализира и оцени влиянието на земеделските модели върху развитието на селските райони и да предложи възможности за развитие на селскостопанските модели. Субект на изследване са промените в земеделските стопанства и тяхното въздействие върху социално-икономическите и екологичните характеристики на селските райони. Обект на изследване са селските райони на територията на два района за планиране (NUTS2). Изследването е базирано на статистическа информация за периода 2007-2018 г. и експертна оценка на специалисти по земеделие и териториално развитие в Южен централен район за планиране и Североизточен район (2019 г.). В проучването са включени 52 експерти от девет

български области. Респондентите работят в общинските и областните дирекции "Земеделие" и Националната служба за съвети в земеделието. Резултатите, представени в публикацията, са част от проект № 15/8 от 2017 г. Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансиран от Фонд „Научни изследвания“.

The purpose of the paper is to analyze and evaluate the impact of agricultural models on rural development and to offer opportunities for the development of agricultural models. The changes in agricultural holdings and their effects on the socio-economic and environmental characteristics of rural areas are the subject of the study. The rural areas within the territory of two planning regions (NUTS2) are the object of the study. The survey is based on statistical information for the period 2007-2018 and expert evaluation of specialists in agriculture and territorial development in the South Central Planning region and North East region (2019). 52 experts from nine Bulgarian districts were involved in the survey. They work in the municipal and district directorates "Agriculture" and the National agricultural advisory service. The results presented in the publication are part of the project № 15/8 of 2017 "Sustainable multifunctional Rural Areas: Rethinking Agricultural Models and Systems in the face of increased requirements and scarce resources", funded by the Bulgarian National Science Fund.

57. **Стоянова, З.**, (2020), Градското земеделие за постигане на устойчиво развитие в градовете, Варна, България, Сборник с доклади от Юбилейна международна научна конференция в чест на 100-годишнината от основаването на Икономически университет – Варна, стр.604-614, ISBN 978-954-21-1038-5, https://ue-varna.bg/uploads/filemanager/303/publishing-complex/2020/Economic_science_education_real_economy_T2_2020.pdf

Stoyanova, Z., (2020), Urban Agriculture for Sustainable Development in the Cities, Varna, Bulgaria, Proceedings of the Jubilee International Scientific Conference in Honor of the 100th Anniversary of the Founding of the University of Economics - Varna, p.604 - 614, ISBN 978-954-21-1038-5

Целта на статията е на основата на оценката на ефектите от градското земеделие да се изготвят изводи за възможностите на този вид дейност за постигане на устойчиво градско развитие. Първата част на статията представя литературен преглед на ефектите от градското земеделие. Представени са възгледите на автори за икономическите, социалните, екологичните, образователните и други аспекти на градското земеделие в контекста на устойчивостта. Методическата рамка на изследването включва: 1. Преглед на литературата за ефектите от градското земеделие 2) Оценка на ефектите от прилагането на градските земеделски практики 3) Потенциал на градското земеделие за постигане на устойчивост в градовете. Аналитичната част на доклада съдържа анализ и оценка на икономическите, социалните, екологичните и други аспекти на градското земеделие. На базата на аналитичната част на доклада се правят изводи за възможностите на градското земеделие за постигане на устойчиво градско развитие.

The purpose of the paper is based on the evaluation of the effects of urban agriculture to be prepared conclusions about the possibilities of this type of activity for achievement of sustainable urban development. The first part of the paper presents a literature review of the effects of urban agriculture. Author's views on the economic, social, environmental, educational and other aspects of urban agriculture in the context of sustainability are presented. The methodological framework of the study includes: 1.) Literature review of the effects of urban agriculture 2) Assessment of the effects of the implementation of urban farming practices 3) Potential of urban agriculture to achieve sustainability in the cities. The analytical part of the paper contains an analysis and evaluation of the economic, social, environmental and other

aspects of urban agriculture. On the basis of the analytical part of the paper are made conclusions for the opportunities of urban agriculture for achieving sustainable urban development.

58. **Стоянова, З.,** Тодорова, К., (2018), Ползи от реализацията на водни проекти в България за постигане на жизнеспособност в селските райони. Сборник с доклади в Младежка научна конференция с международно участие „Предизвикателства пред аграрния бизнес и селските райони“, ISBN-13: 978-619-232-093-5, София, стр. 210-216, <https://www.cceol.com/search/book-detail?id=687658>, <https://www.smecom.eu/sites/default/files/2019-02/Paper%202%20%28Trakia%29.pdf>

Stoyanova, Z., Todorova, K., (2018), Benefits of the implementation of water projects in Bulgaria to achieve viability in rural areas. Proceedings of the Youth Scientific Conference with International Participation "Challenges to Agrarian Business and Rural Areas", ISBN-13: 978-619-232-093-5, Sofia, pp. 210-216

Много селски райони са изправени пред значителни предизвикателства, свързани с обезлюдяване, ограничени икономически възможности, лоша инфраструктура и т.н. Целта на статията е да анализира ползите от изпълнението на водни проекти и техния ефект върху селските райони в икономическо, социално и екологично отношение и да очертае възможностите за постигане на жизнеспособност. Първата част на доклада представя теоретичен преглед на ползите от изпълнението на водни проекти в селските райони. Аналитичната част на статията е свързана с оценките на респондентите за: 1) икономическия, социален и екологичен ефект от водните проекти на територията на селската община; 2) ползите за икономиката и обществото от изпълнението на водни проекти; 3) разпределението на ползите от реализираните проекти в икономически, екологичен и социален аспект.

Many rural areas face significant challenges related to depopulation, limited economic opportunities, poor infrastructure, and so on. The aim of the paper is to analyze the benefits of implementing water projects and their effect on rural areas in economic, social and environmental terms and to outline the possibilities for achieving viability. The first part of the paper provides a theoretical review of the benefits of the implementation of water projects in rural areas. The analytical part of the paper is related to respondents' assessments of: 1) the economic, social and ecological effect of water projects on the territory of the rural municipality; 2) the benefits to the economy and society of the implementation of water projects; 3) the distribution of the benefits from the implemented projects in the economic, ecological and social aspects.

59. **Стоянова, З.,** (2021), Прилагане на екоинновации от земеделските стопанства за предоставяне на агроекосистемни услуги, научна конференция на тема „Иновативно развитие на аграрния бизнес и селските райони“, стр.217-227, ISBN 978-619-232477-3

Stoyanova, Z., (2021), Application of eco-innovations by agricultural holdings for the provision of agro-ecosystem services, scientific conference on "Innovative development of agricultural business and rural areas", pp.217-227, ISBN 978-619-232477-3

Екоинновациите в селското стопанство са от решаващо значение за справяне с предизвикателствата на недостига на ресурси, замърсяването на въздуха, водата и почвата. Възможностите и мотивацията за внедряване на екоинновации в селското стопанство произтичат от възприемането на тяхната полезност от гледна точка на финансовите, икономически, екологични или социални ползи. Целта на статията е да се оценят възможностите за внедряване на екоинновации от земеделските стопанства за

предоставяне на агроекосистемни услуги и на тази основа да се направят обобщени изводи и препоръки за активиране на процеса.

Eco-innovation in agriculture is crucial to overcome the challenges of resource scarcity, air, water and soil pollution. The opportunities and motivations for implementing eco-innovation in agriculture follows from the perception of their usefulness in terms of the financial, economic, environmental or social benefits. The purpose of the paper is to assess the possibilities for implementation of eco-innovations from agricultural holdings for the provision of agro-ecosystem services and on this basis to make generalized conclusions and recommendations for activating the process.

60. Стоянова, З., Петкова, И., 2013, Проблеми при прилагането на Наредба №14 за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 431-2, Глобализъм, регионализъм и сигурност: Сборник доклади от международна научна конференция, 19-21 септември 2013 г., УОБ Равда

Stoyanova, Z., Petkova, I., 2013, Problems in the implementation of Ordinance №14 on the terms and conditions for granting financial aid under sub-measure 431-2, Globalism, regionalism and security: Proceedings of an international scientific conference, September 19-21, 2013, UOB Ravda

Нормативната рамка на МЗХ, свързана с прилагането на подхода ЛИДЕР се базира на прилагането на две наредби: Наредба № 14 за реда и условията за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Подмярка 431-2 и Наредба № 23 за реда и условията за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка 41 и мярка 431-1. Целта на статията е на базата на оценка на Наредба № 14 за реда и условията за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Подмярка 431-2 да се очертаят проблемите при прилагането ѝ в България. Първата част на доклада съдържа оценка на Наредба № 14 за реда и условията за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Подмярка 431-2. Втората част на статията представя общи изводи, свързани с проблемите при прилагането на настоящите нормативни документи по темата.

Regulatory framework of MAF related to the implementation of the LEADER approach are two ordinances: Ordinance № 14 for the order and conditions for the provision of grants under Sub-measure 431-2 and Regulation № 23 for the order and conditions for the provision of grants under Measure 41 and Measure 431-1. The aim of the paper is on the base of evaluation of Regulation № 14 for the order and conditions for the provision of grants under Sub-measure 431-2 to outline the problems of its implementation in Bulgaria. The first part of the paper contains an evaluation of Regulation № 14 for the order and conditions for the provision of grants under Sub-measure 431-2. The second part of the paper presents general conclusions connected with the problems in implementing of these Regulations.

VI. Доклади, публикувани в сборници от научни конференции, проведени в чужбина или в България, ако са организирани от международни научни или професионални организации

61. Stoyanova, Z., (2015), Harizanova, H., International experience of Education in Cooperatives and Social Economy, Vision 4 a Cooperative future: Cooperativism for the 21st Century Europe& Beyond, Bratislava, Selected papers 2015, pp117-124, ISSN 978-954305-398-8, Kota Publishing Company

Стоянова, З., (2015), Харизанова, Х., Международният опит в образованието по кооперации и социалната икономика, Визия 4 кооперативно бъдеще: Кооперативизъм за

21 век в Европа и извън нея, Братислава, Избрани статии 2015, с. 117-124, ISSN 978-954305-398-8, издателска компания Kota

През последните десетилетия значението на кооперациите и развитието на социалната икономика нараства значително. Кооперациите и социалните предприятия се превръщат в бизнес модел, който може едновременно да решава някои от проблемите, свързани с икономическия растеж, влиянието върху заетостта, качеството на живот и социалното развитие. В тази връзка нараства нуждата от специалисти и експерти, работещи в областта на оперативното управление на кооперациите и секторите на социалната икономика. Различни програми във водещи университети задоволяват нуждата от академично образование по кооперации и социалната икономика. Съвременните и бъдещи условия, в които се обучават студентите, изискват нови подходи, при които се отчитат, от една страна, националните традиции на различните страни, а от друга - опитът и изискванията на водещи университети в Европейския съюз и други страни. Целта на статията е да се изследват учебните планове по кооперации и социалната икономика на водещите университети. На тази основа се предлагат общи заключения и препоръки за по-нататъшно обучение по тези специалности на международно и национално (българско) ниво.

In recent decades, the importance of cooperatives and the development of social economy are growing significantly. Cooperatives and social enterprises are becoming a business model that can simultaneously solve some of the problems associated with economic growth, influence on employment, quality of life and social development. In this connection the need for specialists and experts working in the field of operational management of cooperatives and social economy sectors is growing. Different programs in leading universities fulfil the need for academic education in cooperatives and social economy. The modern and future conditions in which students are studying requires new approaches, where are taken into account, on one hand national traditions of the different countries and on the other hand experiences and requirements of leading universities in the European Union and other countries. The aim of the paper is to explore curricula of programs in cooperatives and social economy of leading universities. On this basis are proposed general conclusions and recommendations for further training in these specialties on international and national (Bulgarian) level.

62. Harizanova H., **Stoyanova Z.**, (2018), Petkova, I., Application of agricultural risk management policy in Bulgaria, IX International Scientific Agriculture Symposium "AGROSYM 2018, Jahorina, October, Book of proceedings ISBN 978-99976-718-8-2
COBISS.RS-ID 7815448,
http://agrosym.ues.rs.ba/article/showpdf/BOOK_OF_PROCEEDINGS_2018_FINAL.pdf

Харизанова Х., **Стоянова З.**, Петкова, И., (2018), Прилагане на политиката за управление на риска в аграрния сектор в България, IX Международен научен земеделски симпозиум „AGROSYM 2018, Яхорина, октомври, Сборник ISBN 978-99976-718 -8-2

Съвременните предизвикателства пред селското стопанство и устойчивостта доведоха до практическа необходимост от минимизиране на рисковете от земеделските дейности. Възникващите несигурности, рискове и кризи, свързани с околната среда, технологиите, икономическата и политическата среда, както и глобализацията са нови предизвикателства пред управлението на риска в аграрния сектор. Важно за ефективното управление на риска е разбирането му от всички участници в процеса. Някои от рисковете, пред които е изправено селското стопанство, са критични и изискват постоянно търсене на решения за тяхното управление. Основната цел на изследването е да се анализира приложението на политиката за управление на риска в България. Тезата е, че политиките, свързани с аграрния риск и управлението му ще намалят негативните

последници от неговото възникване и въздействие. Докладът е разделен на няколко части. Първата част на доклада включва теоретична основа на източниците и видовете риск в селското стопанство. Във втората част се прави преглед и оценка на законодателната рамка и съществуващите инструменти за управление на риска в селското стопанство. Аналитичната част е базирана на проучване на политиката за управление на риска в България. Събраните емпирични материали са част от научния проект „Интегриран подход за управление на риска в аграрния сектор”. На базата на резултатите от изследването се правят обобщени изводи и препоръки, свързани с политиката за управление на риска в аграрния сектор.

Up-to-date challenges to agriculture and sustainability have led to a practical need to minimize the risks of farming activities. Emerging uncertainties, risks, and crises related to the natural environment, technology, economic and political environment as well as globalization are new challenges addressed to risk management in the agrarian sector. Important for effective risk management is its understanding by all actors in the chain of the types of risks. Some of the risks faced by agriculture are critical and require a constant search for solutions for its management. The main aim of the study is to analyze the application of risk management policy in Bulgaria. The hypothesis is that policies related to agrarian risk management will reduce the negative consequences of its occurrence and impact. The paper is divided into several parts. The first part includes a theoretical background of sources and types of risk in agriculture. The second part relates to review and assessment of the legislative framework and the existing instruments for risk management in agriculture. The analytical part is based on a survey of risk management policy in Bulgaria. The collected empirical material is a part of scientific project “Integrated risk management approach in the agricultural sector“. According to the results, general conclusions and policy recommendations are made.

63. **Stoyanova Z.**, Petkova I., (2018), The role of the team for successful project management in water sector, p. 261-263, ISBN 978-617-692-464-7 (повневидання), State Agrarian and Engineering University in Podily, Krok, Kamianets-Podilskyi, Ukraine., ISBN 978-617-692-466-1 (частина 2).

Стоянова З., Петкова И., (2018), Ролята на екипа за успешно управление на проекти във водния сектор, с. 261-263, ISBN 978-617-692-464-7 (повневидение), Държавен аграрно-инженерен университет в Подили, Крок, Камянец-Подолски, Украйна, ISBN 978-617-692-466-1 (частина 2).

Управлението на проекти е отговорна дейност, свързана с правилното и точно планиране на ресурсите, тяхното насочване и усвояване на всеки етап от проекта според планираните дейности, контрол и коригиране на възможни отклонения за постигане на оптимални крайни цели и резултати на проекта. Целта на статията е да се оцени ролята на екипа за управление на проекти и на тази основа да се направят препоръки за подобряване на управлението на водни проекти.

Project management is a manager responsible activity related to the correct and accurate planning of resources, their targeting and absorption at each stage of the project according to the planned activities, control and correction of possible deviations to achieve optimal final project objectives and results. The aim of the paper is to evaluate the role of the team for project management and on this basis to make recommendations for improvement the management of water projects.

64. **Stoyanova, Z.**, (2019), Ecological aspects of water projects in Bulgaria, Agrarian science and education, Collection of scientific papers of international scientific and practical conference, p. 141-144, State Agrarian and Engineering University in Podily, Krok, Kamianets-

Podilskyi, Ukraine, ISBN 978-617-692-513-2 (повне видання), ISBN 978-617-692-515-6 (частина 2)

Стоянова, З., (2019), Екологични аспекти на водните проекти в България, Аграрна наука и образование, Сборник с научни трудове от международна научно-практическа конференция, с. 141-144, Държавен аграрно-инженерен университет в Подили, Крок, Камянец-Подилски, Украйна, ISBN 978-617-692-513-2 (повне видение), ISBN 978-617-692-515-6 (частина 2)

Водните проекти обикновено се класифицират като инфраструктурни проекти. Те изразходват голям инвестиционен ресурс, имат дълга продължителност и високо ниво на риск, но ефектите от тяхното прилагане са не само икономически, но и социални и екологични. Интегрирането на устойчивостта в управлението на водните проекти осигурява екологичен баланс. Целта на статията се основава на анализите на екологичните аспекти на изпълнението на водните проекти за оценка на тяхното въздействие върху околната среда. Методическата рамка на изследването включва: 1) теоретичен преглед на екологичните аспекти на водните проекти; 2) анализ на екологичния ефект от водните проекти в България; 3) обобщени изводи. Анализите в статията са част от резултатите от научен проект (Стоянова и др., 2015). За целите на проекта беше проведено проучване и организирани структурирани интервюта с експерти от общини и басейнови дирекции в България.

Water projects usually are classified as infrastructural projects. They spend a large investment resource, have a long duration and high level of risk, but the effects of their implementation are not only economical but also social and environmental. Integration of sustainability in the water projects management ensures environmental balance. The purpose of the paper is based on the analyses of ecological aspects of implementation of water projects to assess their impact on the environment. The methodological framework of the study includes: 1) theoretical review of the ecological aspects of water projects; 2) analysis of the ecological effect of water projects in Bulgaria; 3) general conclusions. The analyzes in the paper is a part of the results of scientific project (Stoyanova et al., 2015). For the purpose of the project was conducted a survey and organized structured interviews with experts from municipalities and Basin directorates in Bulgaria.

65. **Stoyanova, Z.**, Harizanova - Bartos, H., (2020), Agriculture and natural resources pollution: Bulgarian outlook, International Academic Conference Education and Social Sciences Business and Economics, International academic institute, Belgrade, Serbia, p. 190-206, ISBN 978-608-4881-08- <https://ia-institute.com/wp-content/uploads/2020/05/%D0%B0%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BE-3-Book-of-Proceedings-Belgrade-02.03.2020.pdf>

Стоянова, З., Харизанова - Бартос, Х., (2020), Земеделие и замърсяване на природните ресурси: преглед за България, Международна академична конференция Образование и социални науки Бизнес и икономика, Международен академичен институт, Белград, Сърбия, с. 190-206, ISBN 978-608-4881-08-

България има дългогодишна традиция в селското стопанство и развитието на сектора е приоритетно. Проблемите, свързани с недостига на ресурси са отражение на системите на интензивно земеделие като тези неблагоприятни практики трябва да бъдат решени. Селското стопанство е силно зависимо от качеството на ресурсите като почви, вода и въздух. Освен това климатичните промени оказват влияние върху добивите. Тази статия разглежда някои статистически данни и интерпретации, свързани с въздействието на замърсяването върху селското стопанство, селското стопанство като замърсител и връзката с изменението на климата. Първата част представя основни теории, показващи

връзката между селското стопанство и някои природни ресурси на теоретично ниво и ефектът от тяхното замърсяване. Въз основа на теоретичните постановки, са установени връзките между ресурсите и замърсителите. Методическата част на изследването включва разработване на специализиран въпросник, който има за цел да оцени връзките между селското стопанство и въздействието върху природните ресурси. След обобщаване на резултатите и съпоставянето им със статистически данни като например нива на емисии, замърсени земи и води са направени конкретни предложения. Резултатите са част от научен проект DN 15/8 2017 Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансиран от фонд Научни изследвания.

Bulgaria has a long term tradition in agriculture and the development of the sector is with high priorities for policy makers. The issues connected with scarcity of resources are reflection of intensive agriculture system and up to date this unfavorable practices should be solved. Agriculture is highly dependent on quality of the resources as soils, water and air. Furthermore, can be found reflection on the yields due to the Climate change. This article examines some statistical data and interpretations related to the impact of the pollution on agriculture, agriculture as pollutant and relation with the climate change. The first part presents basic theories showing the relationship between agriculture and some natural resources at the theoretical level, and the effect of their pollution. Based on the advances in theory, the main links between resources and pollutants have been identified. The methodological part of the research involves the development of a specialized questionnaire that aims to assess the links between agriculture and its activities and the impact on natural resources. After summarizing the results and comparing them with statistics such as emission levels, contaminated lands and reservoirs, basic guidelines and recommendations are provided. The results are part of scientific project DN 15/8 2017 Sustainable multifunctional rural areas: reconsidering agricultural models and systems with increased demands and limited resources funded by the Bulgarian National Science Fund.

66. **Stoyanova, Z.**, Harizanova – Bartos, H., (2021), Applicability of risk management mechanisms in the agricultural sector in Bulgaria, EAAE Congress, online

Стоянова, З., Харизанова – Бартош, Х., (2021), Приложимост на механизмите за управление на риска в аграрния сектор в България, EAAE Congress, online

Селскостопанският сектор е силно зависим от климатичните условия и много несигурности, причинени от различни дейности. Българските политици през последните няколко години започнаха да разработват стратегии за подпомагане на стопаните да управляват рискът по-успешно. Навременното прилагане на тези мерки и прилаганите стратегии са от решаващо значение за развитието на земеделието. Целта на статията е да се оценят приложените механизми за управление на риска в селското стопанство. Публикацията включва: 1) Теоретичен анализ 2) Методически подход за изследване на механизмите за управление на риска в аграрния сектор в България; 3) Анализ и оценка на адаптираните механизми в България. Въз основа на анализа се предлагат препоръки за подобряване на управлението на риска в земеделието. Резултатите в статията са част от научния проект DN 15/8 2017 Устойчиви многонационални селски райони: преразглеждане на земеделски модели и системи с повишени изисквания и ограничени ресурси, финансиран от фонд Научни изследвания и проект НИД 16/2018 Интегриран подход за управление на риска в аграрния сектор.

The agricultural sector is highly dependent on climatic conditions and many uncertainties caused by various activities. Bulgarian policy makers in last few years started to develop strategies to support farmers to manage the risk better. On time application of these

measurements and applied strategies are crucial for agricultural development. The purpose of the paper is to assess the applied risk management mechanisms in agriculture. The publication includes: 1) Theoretical analysis 2) Methodical approach for research of the risk management mechanisms in agricultural sector in Bulgaria; 3) Analysis and evaluation of the adapted mechanisms in Bulgaria. Based on the analysis, recommendations are proposed to improve risk management in the agricultural sector in Bulgaria. The results in the paper are part of the scientific project DN 15/8 2017 Sustainable multinational rural areas: reconsidering agricultural models and systems with increased demands and limited resources funded by the Bulgarian National Science Fund and project NID 16/2018 Integrated approach in risk management in the agricultural sector.

67. **Stoyanova, Z.**, Harizanova-Bartos, H., (2019), Agriculture As A Possible Way For Sustainable District Development In Bulgaria. In CBU International Conference Proceedings, CBU Research institute, Vol. 7, pp. 315-322, <https://ojs.journals.cz/index.php/CBUIC/article/view/1380/1908>

Стоянова, З., Харизанова-Бартос, Х., (2019), Земеделието като възможен път за устойчиво развитие на областите в България. В CBU International Conference Proceedings, CBU Research institute, Vol. 7, с. 315-322

Селското стопанство е важен отрасъл за българската икономика и е ключово за развитието на селските райони. Анализът на регионалното развитие обръща внимание на значението на европейската политика за сближаване и националната подкрепа за постигането на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Основната цел на това изследване е да разкрие мястото и ролята на българското земеделие в развитието на селските райони. Въз основа на клъстеризацията на областно ниво са определени 3 клъстера. Първият – „икономически беден – екологично стабилен” има най-голяма вероятност за развитие на селското стопанство и способност да се трансформира в добре развит аграрен клъстер и да развива природосъобразни дейности и туризъм. Вторият клъстер – „икономически развит” има потенциал за добри перспективи за реализация на населението, развитие на различните сектори, достъп до образование и висок стандарт на живот. Третият клъстер, наречен „преходен – към добро икономическо развитие и екологично нестабилен”, има потенциал за развитие на дейности, включително аграрни и използване на нови технологии, за да допринесе за растежа на БВП на глава от населението. Дадените политически препоръки са насочени към развитието на трите клъстера. В първия клъстер, вземащите политически решения трябва да насочат усилията си за преодоляване на икономическите проблеми за трансформация в добре развит аграрен клъстер. Клъстер 2 е добре развит и политиката трябва да бъде насочена към повишаване на икономическия капацитет на изследваните райони. Клъстер 3 е преходен и при него политиките трябва да разработят многофункционален начин за трансформация към устойчиви територии за живот. Резултатите са част от научния проект DN 15/8 2017 Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансирани от фонд Научни изследвания.

Agriculture is an important sector of Bulgarian economy and is a trigger for the development of rural areas. The analysis of district development takes into account the importance of European cohesion policy and national support for the achievement of smart, sustainable and inclusive growth. The main aim of this study is to reveal the place and the role of Bulgarian agriculture in rural development. Based on the clusterization on a district level we defined 3 clusters. The first one – “economically poor - ecologically stable” has the highest probability for agricultural development and ability to transform into a well-developed agrarian cluster and to develop environmentally friendly activities and tourism. The second cluster –” economic

developed” has potential for good prospects for the realization of the population, development of the diverse sectors, access to education and a high standard of living. The third cluster called “transitional - towards good economic development and ecologically unstable” has potential for the development of activities, including agrarian and use of new technologies to contribute to GDP per capita growth. The given policy recommendations are directed into the development of the three clusters. In the first cluster, policy makers should direct efforts to overcome the economic problems by transformation into a well-developed agrarian cluster. Cluster 2 is well developed and the policy should be directed at increasing the economic capacity of the studied areas. Cluster 3 is a transitional one and there the policy makers should try to develop a multifunctional way of transformation to sustainable territory for living. The results are part of the scientific project DN 15/8 2017 Sustainable multifunctional rural areas: reconsidering agricultural models and systems with increased demands and limited resources funded by the Bulgarian National Science Fund.

68. Doitchinova, J., **Stoyanova, Z.**, Harizanova-Bartos, H., (2019), Innovative Approaches and Innovations In Rural Development In Bulgaria. In CBU International Conference Proceedings, CBU Research Institute, Vol. 7, pp. 81-87, <https://ojs.journals.cz/index.php/CBUIC/article/view/1344>

Дойчинова, Ю., **Стоянова, З.**, Харизанова-Бартос, Х., (2019), Иновативни подходи и иновации в развитието на селските райони в България. В CBU International Conference Proceedings, CBU Research Institute, Vol. 7, стр. 81-87

Подходът LEADER има важна роля за укрепване и развитие на местните общности и за стимулиране на иновациите и иновативните практики в селските райони. Целта на тази статия е да анализира и оцени подхода LEADER като иновативен подход и на тази основа да се направят обобщени изводи за иновативното развитие на селските райони в България. Местната активна група (МИГ) се интерпретира като иновативна „координираща“ дейност и тя е ядрото на иновационната система, която разрешава конфликти и създава и прилага местни стратегии за развитие на селските райони. Подходите за местно развитие, водени от ЛИДЕР и общността, въвеждат иновативни практики за българските условия с цел подобряване на местното управление и улесняване на иновациите. Основните приноси на ЛИДЕР и общностните подходи са свързани със: създаването на местни активни групи в различни мрежови структури на партньорство; активиране на заинтересованите страни, подобряване на координацията между лидерите; създаване на местна експертиза и административен капацитет; подкрепа на бизнес организации, местни власти и неправителствения сектор при разработването и управлението на иновативни проекти. Факторите, които влияят върху успеха на подхода LEADER и неговото значение за развитието на селските райони във всяка страна се различават в техния административен, социално-икономически, исторически и културен контекст. Българските МИГ продължават да прилагат подхода за местно развитие, воден от общността в процеса на адаптиране към специфичните условия на селските райони. Резултатите са част от научен проект DN 15/8 2017 Устойчиви мултифункционални селски райони: преосмисляне на моделите и системите на земеделието при нараснали изисквания и ограничени ресурси, финансирани от фонд Научни изследвания.

The LEADER approach has an important role for strengthening and the development of local communities and for stimulating innovations and innovative practices in rural areas. The aim of this paper is to analyze and evaluate the LEADER approach as an innovative approach and on this basis to prepare general conclusions about the innovative development of rural areas in Bulgaria. The local active group (LAG) is interpreted as an innovative "coordinating" activity and it is the core of the innovation system that solves conflicts, and creates and implements local

strategies for rural development. The LEADER and the Community –led local development approaches introduce innovative practices for Bulgarian conditions in order to improve local governance and facilitate innovations. The main contributions of the LEADER and the Community approaches are related to: the establishment of local active groups in different network structures of partnership; activating stakeholders, broadcasting leaders and improving coordination between them; establishing local expertise and administrative capacities; support for business organizations, local authorities and the non-governmental sector in the development and management of innovative projects. The factors that influence the success of the LEADER approach and its importance for rural development in each country differ in their administrative, socio-economic, historical and cultural contexts. Bulgarian LAGs continue to implement the Community –led local development approach (CLLDA) in the process of adapting to the specific conditions of rural areas. The results are part of scientific project DN 15/8 2017 Sustainable multifunctional rural areas: reconsidering agricultural models and systems with increased demands and limited resources funded by the Bulgarian National Science Fund.

69. **Stoyanova, Z.,** Harizanova – Bartos, H., (2018), PESTEL analysis of project management in water sector in Bulgaria , Conference Proceedings / International scientific conference ITEMA 2017 Recent Advances in Information Technology, Tourism, Economics, Management and Agriculture ", Extent : 800-807 Publisher : Association of Economists and Managers of the Balkans, Belgrade (Serbia) ISBN : 978-86-80194-08-0

Стоянова, З., Харизанова – Бартош, Х., (2018), PESTEL анализ на управлението на проекти във водния сектор в България , Conference Proceedings / Международна научна конференция ITEMA 2017 Recent Advances in Information Technology, Tourism, Economics, Management and Agriculture ", Страници: 800-807 Издател: Асоциация на икономистите и мениджърите на Балканите, Белград (Сърбия) ISBN : 978-86-80194-08-0

Въздействието на множество фактори върху управлението на водните проекти изисква цялостен подход към управлението на проекти. Целта на статията е да се анализират и оценят факторите, които влияят върху управлението и финансиране на водни проекти и на тази основа да предложат препоръки за подобряване на процеса. Изводите, заключенията и препоръките в статията се основават на резултатите от проект на УНСС „Проектно управление за устойчиво развитие във водния сектор“. Бяха проведени структурирани интервюта с бенефициенти на проекти във водния сектор от 16 общини, разположени в 13 области и 4 района за планиране, както и със служители от четирите басейнови дирекции в страната. Основните изводи за средата на финансиране и управление на проекти във водния сектор са направени въз основа на проведено проучване и PESTEL анализ. Основните фактори, идентифицирани чрез приложената методология са политически, социални, екологични, икономически, технологични и правни фактори. Препоръките, направени в последната част на доклада, са свързани с подобряване на хоризонталната координация между различните секторни политики, корекции на процедурите за кандидатстване, формиране на мултидисциплинарен екип, създаване на устойчиви екоинновации и др.

The impact of multiple factors on the management of water projects requires a comprehensive approach to project management. The aim of the paper is to analyze and evaluate the factors that influence the management and financing of water projects and on this basis to offer recommendations for improving the process. The findings, conclusions and recommendations in the paper are based on the results of the UNWE project Project management of sustainable development in the water sector. Structured interviews were conducted with project beneficiaries in the water sector from 16 municipalities located in 13 districts and 4 planning regions, such as officials from the four basin directorates in the country. Main findings of the

environment of financing and project management in the water sector are based on conducted survey and PESTEL analysis. The main factors identified in the applied methodology are political, social, environmental, economic, technological and legal factors. The recommendations made in the last part of the paper are related to enhancing horizontal coordination between different sectoral policies, adjustments to application procedures, multidisciplinary team formation, the creation of sustainable eco-innovation, etc.

70. Harizanova, H. , **Stoyanova, Z.**, (2016), Analysis of the External Environment of Agricultural Holdings in the Grain Sector in Bulgaria, International Conference on Competitiveness of Agro-food and Environmental Economy Proceedings, The Bucharest University of Economic Studies, vol. 5, pages 116-124, http://cafee.ase.ro/?page_id=354, [http://www.cafee.ase.ro/wp-content/upload/2016edition/file2016\(13\).pdf](http://www.cafee.ase.ro/wp-content/upload/2016edition/file2016(13).pdf)

Харизанова, Х. , **Стоянова, З.**, (2016), Анализ на външната среда на земеделските стопанства в зърнения сектор в България, Международна конференция по конкурентоспособност на агрохранителната и екологична икономика, доклади, Букурещки университет за икономически изследвания, том 5, стр. 116-124.

Зърненият сектор е основен подсектор на растениевъдството в България, тъй като зърнените култури представляват значителна част от хранителните запаси в страната. Земеделските структури в зърнопроизводство са предимно големи стопанства, които се управляват като бизнес единици и желаят да поемат по-големи рискове с цел бъдещи положителни резултати. Основната цел на статията е да анализира и оцени външната среда на стопанствата в зърнения сектор и на тази основа да се направят обобщени изводи и препоръки относно тяхното развитие в България. За постигане на целта са заложили следните задачи: 1) Литературен преглед на характеристиките на вътрешната и външната среда на земеделските стопанства 2) Оценка на въздействието на външната среда, в която функционират аграрните структури със зърнена специализация 3) Въз основа на обобщената и анализирана информация са предложени препоръки и обобщени изводи. Изводите и анализите в доклада са направени на базата на методология, включваща анкетно проучване сред български зърнопроизводители. Също така част от информацията е на базата на експертно мнение.

Grain sector is a major subsector of the plant in Bulgaria, because grains represent a significant part of the food stocks in the country. Agricultural structures in grain production are mainly large farms which are managed as business units and are willing to take greater risks and with future positive performance. The main aim of the paper is to analyze and evaluate the external environment of holdings in grain sector and on this basis to make general conclusions and policy recommendations about the development of these structures in Bulgaria. The following tasks are defined: 1) Literature review of characteristics of internal and external environment of agricultural holdings 2) Assessment the impact of the external environment in which operates agrarian structures with grain specialization 3) Based on the aggregated and analyzed information will be offered policy recommendations and general conclusions. Conclusions and analysis in the paper are prepared according methodology, including the interviews with Bulgarian grain producers operating in grain sector. As well some of information is taken by agricultural branch experts.

VII. Учебници и учебни помагала

71. **Стоянова, З.**, (2021), Устойчиво развитие и опазване на природните ресурси, ИК УНСС, ISBN 978-619-232-407-0

Stoyanova, Z., (2021), Sustainable development and conservation of natural resources, UNWE publishing house, ISBN 978-619-232-407-0.

Учебникът по „Устойчиво развитие и опазване на природните ресурси“ е разработен главно за целите на лекционните курсове „Екология и устойчиво развитие“ и „Устойчиво развитие“, включени като и дисциплини, изучаващи се на български и английски език в Университета за национално и световно стопанство. Съдържанието на част от главите дава основни знания по теми, които разширено и задълбочено се разглеждат в учебни курсове като Икономика на околната среда и природните ресурси, Интегрирана екологична оценка, Ресурсен мениджмънт и др.

Основното предназначение на учебникът е да разшири и обогати знанията и повиши качеството на обучение и подготвеността на студентите по дисциплините “Екология и устойчиво развитие” и „Устойчиво развитие“, както и по други дисциплини, изучаващи се в специалността Екоикономика.

Съдържанието включва тринадесет теми, разпределени в три тематични раздела. В него се изясняват възникването и същността на концепцията за устойчиво развитие в контекста на опазването на природните ресурси, представят се особеностите на политиките за постигане на целите на устойчиво развитие и предизвикателствата и възможностите за изграждане на устойчиво общество и устойчив бизнес.

Първият раздел е въвеждащ и е насочен към устойчивото развитие и опазването на природните ресурси. Представено е дефинирането и класификацията на природните ресурси, което позволява в следващата глава да се разгледат характеристиките и особеностите на ресурсния мениджмънт, както и видовете конфликти при използването и опазването на природните ресурси. Представени са и основни методически подходи и методи за екологични оценки.

Вторият раздел обхваща политиките за постигане на целите на устойчиво развитие при опазване на природните ресурси. Представена е ролята на международните организации и институции за постигане на устойчиво развитие. Специално внимание е отделено на климатичните промени и ефектите от климатичните изменения. Изяснени са корпоративната социална и екологична отговорност и същността и процедурата за провеждане на екологична оценка.

Третият раздел е посветен на изграждането на устойчиво общество и развитието на икономическите дейности и бизнес организациите в контекста на устойчивостта. Акцентът е поставен на същността и характеристиките на устойчивото производство и потребление, начините за постигане на устойчив бизнес и развитието на зелените работни места и създаване на устойчива заетост.

Към всяка тема са разработени въпроси за подготовка, а в края на учебника са включени два примерни теста за проверка на знанията. Съдържанието на учебника представлява интерес за експерти и хора, интересувани се от въпросите на опазване на природните ресурси и устойчивото развитие на обществото.

The textbook on "Sustainable Development and Conservation of Natural Resources" was developed mainly for the purposes of the lecture courses "Ecology and Sustainable Development" and "Sustainable Development", included as disciplines studied in Bulgarian and English at the University of National and World Economy. The content of some of the chapters provides basic knowledge on topics that are extensively and thoroughly discussed in courses such as Environmental Economics and Natural Resources, Integrated Environmental Assessment, Resource Management and others.

The main purpose of the textbook is to expand and enrich the knowledge and increase the quality of education of students in the disciplines "Ecology and Sustainable Development" and "Sustainable Development", as well as in other disciplines studied in Ecoeconomy.

The content includes thirteen topics divided into three thematic sections. It clarifies the origin and essence of the concept of sustainable development in the context of natural resources conservation, presents the features of policies to achieve sustainable development goals and the challenges and opportunities for building a sustainable society and sustainable business.

The first section is introductory and focuses on sustainable development and conservation of natural resources. The definition and classification of natural resources is presented, which allowed in the next chapter to consider the characteristics and features of resource management, as well as the types of conflicts in the use and protection of natural resources. Basic methodological approaches and methods for environmental assessments are also presented.

The second section covers policies to achieve the goals of sustainable development in the protection of natural resources. The role of international organizations and institutions for achieving sustainable development is presented. Special attention is paid to climate change and the effects of climate change. Corporate social and environmental responsibility and the nature and procedure for conducting environmental assessment are clarified.

The third section is dedicated to creation of sustainable society and the development of economic activities and business organizations in the context of sustainability. Emphasis is placed on the nature and characteristics of sustainable production and consumption, ways to achieve sustainable business and the development of green jobs and create sustainable employment.

Questions have been developed for each topic, and two sample knowledge tests are included at the end of the textbook. The content of the textbook is of interest to experts and people interested in the issues of conservation of natural resources and sustainable development of society.

72. Митева, А., **Стоянова, З.**, Харизанова Х., (2019), Екология и устойчиво развитие, ИК УНСС, ISBN 9789546449559

Miteva, A., **Stoyanova, Z.**, Harizanova H., (2019), Ecology and Sustainable Development, UNWE Publishing House, ISBN 9789546449559

Учебното помагало по “Екология и устойчиво развитие” е разработено в съответствие с лекционния курс, който е с аналогично наименование на едноименната дисциплина, включена като избираема дисциплина в университетския блок за втори курс в УНСС.

Основното му предназначение е да повиши качеството на обучение и самоподготовка на студентите по дисциплината “Екология и устойчиво развитие”.

Учебното помагало съдържа петнадесет теми, изясняващи концепцията за устойчиво развитие, особеностите на устойчиво използване на природните ресурси, предизвикателствата и възможностите за изграждане на устойчиво, както и особеностите на екологичната политика. То включва задачи за самостоятелна работа, въпроси за дискусия, тестове за проверка на знанията и др.

Първият раздел е въвеждащ в екологията и устойчивото развитие, като се определят характеристиките на съвременната екологична ситуация и се изяснява световната екологична ситуация, изяснени са трите измерения на устойчивостта и екологичния подход към нея. Едновременно с това се разглежда взаимодействието на системата „околна среда-икономика“ и показателите за измерване на устойчивостта.

Вторият раздел обхваща устойчивото използване на природните ресурси и предизвикателствата и възможностите пред изграждане на устойчиво общество. дефинирани и класифицирани са природните ресурси, изяснени са демографските

процеси и проблемите с населението, както и възможностите за постигане на устойчиво производство и устойчиво потребление.

Третият раздел е посветен на екологичната политика, като се разглежда институционалната и законова рамка на екологичната политика, същността и процедура за провеждане на екологичното оценяване. Отделено е внимание на инструментите на екологичната политика за устойчиво развитие и доброволните механизми на екологичната политика за устойчиво развитие. корпоративната социална и екологична отговорност и климатични промени и политиките, свързани с климата са разгледани в последните две теми от помагалото.

В началото на всяка тема е направен кратък преглед на основните въпроси и понятия, свързани с разглежданите теми в лекционния курс по дисциплината „Екология и устойчиво развитие”, които насочват студентите към основния лекционен материал и го допълват в съдържателно отношение.

Към всяка тема са включени задачи за самостоятелна работа, които целят да подпомогнат обучаващите се при усвояване на основните теми. Едновременно с това са включени данни за самостоятелен анализ, които дават възможност на студентите да приложат знанията си, като работят с информация от практиката.

В разработката е включен международен преглед, свързан с предоставяне на информация и факти в световен аспект по отношение на разглежданите проблеми. Във всяка тема от помагалото са включени интересни факти и данни, свързани с темите („Знаете ли, че“).

Въпросите за дискусия и тестовете за проверка на знанията целят да подпомогнат обучаващите се при усвояване на лекционния материал. Тестовете за проверка на знанията съдържат въпроси от затворен и отворен тип, като въпросите от затворен тип имат 3 възможни отговора. Верният отговор може да бъде само един.

The book Ecology and Sustainable Development is written in accordance with the lecture course, which has a similar name with the discipline, included as an elective course in the university block at the University of National and World Economy.

Its main purpose is to improve the quality of education and self-preparation of students in the discipline "Ecology and Sustainable Development".

The book contains fifteen topics clarifying the concept of sustainable development, the specifics of sustainable use of natural resources, the challenges and opportunities for sustainable construction, as well as the specifics of environmental policy. It includes tasks for independent work, questions for discussion, tests to check knowledge etc.

The first section is introductory to ecology and sustainable development, defining the characteristics of the current environmental situation and clarifying the global environmental situation, clarifying the three dimensions of sustainability and environmental approach to it. At the same time, the interaction between the "environment-economy" system and the indicators for measuring sustainability is considered.

The second section covers the sustainable use of natural resources and the challenges and opportunities for building a sustainable society. The natural resources are defined and classified, the demographic processes and the problems with the population are defined, as well as the possibilities for achieving sustainable production and sustainable consumption.

The third section is devoted to environmental policy, examining the institutional and legal framework of environmental policy, the nature and procedure for conducting environmental

assessment. Special attention is paid to the instruments of environmental policy for sustainable development and the voluntary mechanisms of environmental policy for sustainable development. Corporate social and environmental responsibility and climate change and climate-related policies are discussed in the last two topics of the book.

At the beginning of each topic there is a brief overview of the main issues and concepts related to the topics discussed in the lecture course in the discipline "Environmental and Sustainable Development", which direct students to the main lecture material and supplement it in content.

Each topic includes tasks for independent work, which aim to help students to learn the main topics. At the same time, data for self-analysis are included, which enable students to apply their knowledge by working with information from practice.

The book includes an international review related to the provision of information and facts in a global perspective. Interesting facts and facts related to the topics ("Did you know that") are included in each chapter.

Discussion questions and tests help the students in mastering the lecture material. The knowledge tests contain closed and open questions, and closed questions have 3 possible answers. The correct answer can be only one.

IX. ДРУГИ

73. Soriano B., Bardají,I., Bertolozzi, D., San Martín, C., Spiegel, A., Slijper, T., Meuwissen, M., Rommel, J., Hansson, H., Harizanova-Bartos, H., **Stoyanova, Z.**, et al, 2020, D 2.6 Report on State and Outlook for Risk Management in EU Agriculture, 2020, SURE-FarmProject no.: 727520

Soriano B., Bardají,I., Bertolozzi, D., San Martín, C., Spiegel, A., Slijper, T., Meuwissen, M., Rommel, J., Hansson, H., Харизанова-Бартос, Х., **Стоянова, З.** и др. , 2020, Доклад за състоянието и перспективите за управление на риска в земеделието на ЕС, 2020, SURE-FarmProject no.: 727520

Разработката има за цел да проучи детайлно поведението на фермерите по отношение на управлението на риска, решенията им, както и да разработи и тества стратегии за управление на риска и инструментите за подкрепа на вземане на решения, които земеделските производители могат да използват за справяне с нарастващата икономическа, екологична и социална несигурност и рискове. В материалът се представя адаптивното поведение на фермерите; изучаването на капацитета подобренията на настоящите инструменти за управление на риска; проектиране и анализиране на подобрени стратегии за справяне с екстремни метеорологични условия. В рамките на разработката Зорница Стоянова в съавторство с Христина Харизанова – Бартос разработват сценария за Североизточна и Северна централна България, като основните части от него съдържат : Предизвикателства и стратегии, Подобрения в управлението на риска, Принос на управлението на риска по отношение на устойчивостта.

Project's WP2 aims to comprehensively understand farmers' risk behaviour and risk management (RM) decisions, and to develop and test RM strategies and decision support tools that farmers can use to cope with increasing economic, environmental and social uncertainties and risks. WP2 contributes to the development of RM in EU farming systems by understanding and eliciting farmers' risk perceptions and preferences; learning about farmers' adaptive behaviour; learning capacity and preferred improvements of current RM tools; designing and analysing improved strategies to deal with extreme weather. As part of the deliverable Zornitsa Stoyanova co-authored with Hristina Harizanova - Bartos developed the case of arable farming

in North-Eastern and Central Bulgaria and the main parts of the analysis include: Challenges and strategies, Risk management improvements, Risk management contribution to resilience.